

4 — 2024

KAUPPAPOLITIIKKA

Ulkoministeriön julkaisema kansainvälisen kaupan aikakauslehti

KUKA OMISTAA MERET JA NIIDEN RIKKAUDET? ²⁰

KOVAA KAUPPAPOLITIIKKA

Kohti Trumpin
kautta 10

ANALYYSI

Onni voi osua
kipeästi 26

MARKKINAT

Myyntimatalla Kiinan
markkinoilla 30

Pitchaus

2 minuutin myyntipuhe



Kuka?

Pasi Vainikka

Mikä?

Solar Foods
Ruokateknologiayritys,
joka on VTT:n ja LUT-
yliopiston spin-off

Mitä?

Proteiinijauhetta,
lisensoitava teknologia-
ratkaisu

Missä?

Suomen lisäksi
toimipisteet Münchenissä,
Detroitissa ja Piilaaksossa

Markkinat?

Elintarviketeollisuus
globaalisti. Tällä
hetkellä elintarvikeluvat
Singaporessa ja
Yhdysvalloissa



– Minun mielestäni Suomessa koulutuksen saaneella insinööriellä on velvollisuus ehdottaa yhteiskuntaa hyödyttäviä ratkaisuja, joihin poliittiset päättäjät voivat tarttua, Pasi Vainikka sanoo.

Elintarviketeollisuuden kvanttietokone

”Jopa kolmannes ihmisen aiheuttamista kasvihuonekaasupäästöistä tulee siitä mitä syödään.

Lisäksi ruoantuotannosta aiheutuu 80 prosenttia muista ympäristövaikutuksista. Näitä ovat esimerkiksi vesien rehevöityminen, lajikato ja makean veden liikakäyttö. Jatkossa ruokavalinnat ovat voimakkain ympäristöteko mitä kuluttaja voi tehdä.

Solar Foodsin teknologialla ruoantuotanto voidaan irtikytkeä maankäytöstä ja maataloudesta ja samalla kasvattaa hiilinieluja. Lisäksi parannetaan elintarviketuotannon hinta- ja laatuvarakautta sekä tuetaan omavaraisuutta.

Voidaan sanoa, että solumaatalous on elintarviketeollisuuden kvanttietokone, jolla ruokajärjestelmästä voidaan tehdä hyppäyksellisesti parempi. Sen arvonlisää tuottava intensiteetti on järjestyttävän suuri.

Tuotantotiloissamme on linja-auton kokoinen fermenttori, tilavuudeltaan 20 000 litraa. Se tuottaa yhtä paljon proteiinia päivässä kuin 50 000 munivaa kanaa tai 300 lypsävää lehmää.

Jos hehtaarille laitetaan aurinkopaneeleita ja fermenttori, saamme kymmenen kertaa enemmän proteiinia kuin kasvit tuottavat viereisellä hehtaarilla ja sata kertaa enemmän kuin eläinperäisesti voidaan sitä tuottaa.

Jos energialähteenä onkin pienydinreaktori, tuotamme proteiinia 20 000 kertaa enemmän kasvintuotantoon verrattuna. Energiaa tarvitaan, kun prosessissa vettä hajotetaan vedyksi ja hapeksi. Sähkö muodostaa puolet tuotantokustannuksista.

Fermenttori on kuin iso sodastream, johon kuplitetaan vetykaasua ja hiilidioksidia. Tankissa Suomen luonnosta löydetty mikrobi jakautuu ja kasvaa. Prosessissa poistamme solupitoista vettä ja kuivaamme solut. Tuloksena on keller-tävää proteiinijauhetta, jota toimitamme elintarviketeollisuudelle. Voimme myös lisensoida teknologian, jolloin tehtaaseen investoi joku muu.

Vantaan tehtaamme käynnistyi viime keväänä ja nyt kansanväliset asiakkaamme voivat tehdä koemarkkinointia. Tavoittemme on tehdä investointipäätös isosta tehtaasta vuonna 2026 tai sen jälkeen.

Sen tuotannosta riittäisi raaka-ainetta puoleen miljardiin ateriaan vuodessa. Tuotantokustannus proteiinille olisi 4–6 euroa kilo, kun maidontuotannossa se on yli seitsemän euroa ja lihantuotannossa alimmillaan noin kymmenen euroa.”

Pasi Vainikka
Toimitusjohtaja
Solar Foods



© STOCK / ALEX POTEMKIN



10 **Kovaa kauppapolitiikkaa**

Kohti Trumpin kautta

14 **Lähikuvassa**

Olena Kutsai, uuden Ukrainan rakentaja

16 **Teema**

Merten rikkauksia pintaa syvemältä

26 **Analyysi**

Onni voi osua kipeästi

30 **Markkinat**

Riitasointuja ja uutta virettä Kiinan markkinoilla

36 **Q&A**

Iso omena haluaa vihreämmäksi

Vakiot

- 2 **Pitchaus**
- 6 **Lyhyet**
- 13 **Puheenvuoro**
- 38 **Kolumni**
- 39 **Haloo!**



© OLENA KUTSAI



© CARLA LADAU



Kaikki paitsi purjehdus on turhaa

Vanha sanonta ”Suomi on saari” osuu monella tapaa oikeaan – itäraja on lukittu ja lännessä ja etelässä meri avautuu silmäkantamattomiin.

Suomi elää ja hengittää merestä. Meri eristää ja suojaa, mutta myös yhdistää meidät maailmaan.

Meri on ollut suomalaisille perinteinen kansainvälistymisen väylä. Monelle meistä ensimmäinen ulkomaanmatka oli Ruotsin-risteily, ja ensimmäiset työaskeleet otettiin merenkulun parissa.

Meri on antanut työtä ja toimeentuloa sukupolvittain, ja merenkulku sekä meriteollisuus ovat keskeisiä talouden sektoreita. Tullin mukaan yli 90 prosenttia ulkomaankaupastamme kulkee meritse.

Meri on myös uusi mahdollisuus. Mineraalit, joita merten pohjasta nostetaan, voivat täydentää maamme ylikäytettyjä maavarantoja – kunhan ympäristönsuojelu otetaan huomioon riittävällä tasolla.

Viime aikoina meret ovat olleet keskiössä myös geopoliittisessa keskustelussa.

Etelä-Kiinan merellä valtiot kilpailevat kalastusoikeuksista, merenpohjan rikkauksista ja strategisista merireiteistä, mutta jännitteet ulottuvat myös läheisemmille vesille.

Itämeren pohjassa kulkeva kriittinen infrastruktuuri tuli laajalti tunnetuksi, kun kiinalaisen konttialuksen ankkuri osui kaasuputkeen ja datakaapeleihin Suomenlahdella syksyllä 2023.

Merten myrskyjen keskellä on kuitenkin hyvä pysähtyä, erityisesti näin joulun alla, pohtimaan kulunutta vuotta ja asettamaan toiveet tulevalle. Katse kohdistuu jo horisonttiin, kevääseen.

Ja kun katse siirtyy merelle, muistuu mieleen **Lasse Mårtensonin** ja **Juha ”Watt” Vainion** sanoma: kaikki paitsi purjehdus on turhaa.

Timo Sysiö
päätoimittaja
@timosysio



Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

JULKAISIJA Ulkoministeriö PÄÄTOIMITTAJA Timo Sysiö, puh. 0295 350 166 TOIMITUSSIHTEERI Miia Vihola, puh. 0295 350 680 TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ Sami Laakso/LEGENDIUM, puh. 050 304 2825 TOIMITUSNEUVOSTO Tuomas Tapio/UM, Tomi Korhonen/BUSINESS FINLAND, Jarno Syrjälä/UM, Leena Pentikäinen/TEM, Heli Siikaluoma/EK, Kari Hietanen/WÄRTSILÄ, Mikko Koivumaa/UM, Mika Kukkonen/UM TOIMITUS Legendium TAITTO Markku Jokinen/LEGENDIUM TILAUKSET kauppapolitiikka.fi/tilaus PAINO PunaMusta PAINOS 12 000 kpl PAPERI MultiOffset 170/90 g/m² ISSN 0783-490X (painettu) ISSN 2670-3467 (verkkojulkaisu)

Ohjeita kaksikäyttötuotteiden vientiin

Uuden kaksikäyttötuotteita koskevan vientivalvontalain myötä ulkoministeriö on julkaissut yrityksille ohjeen vientivalvonnan lainsäädännöstä. Ohjeen tarkoituksena on auttaa yrityksiä tulkitsemaan kaksikäyttötuotteita koskevaa lainsäädäntöä ja antaa yleiskuva toiminnanharjoittajien oikeudellisista velvoitteista.

Yritysten velvollisuutena on pe-rehtyä kaksikäyttötuotteiden vientiä koskevaan kansalliseen ja EU-lainsäädäntöön. Ohje auttaa vientiyrityksiä ymmärtämään paremmin, mitä kaksikäyttötuotteet ovat ja miten niitä koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan.

Ulkoministeriö on tehnyt myös päätöksen kansallisesta yleisluvasta. Yritys voi viedä kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaa koskevan lain valvontaluettelossa nimettyjä tuotteita pelkällä ilmoituksella, jos yritys on viemässä kansallisen lain valvonnanalaiseksi asettamia tuotteita kansallisessa yleisluvassa lueteltuihin maihin. Yrityksen tulee raportoida ulkoministeriölle 30 päivän kuluessa ensimmäisestä vientipäivämäärästä.

Uusi ohje sekä lisätietoa kansallisesta yleisluvasta löytyvät ulkoministeriön verkkosivuilta. [X](#)



Jäämurtajayhteistyö syvenee Suomen, Yhdysvaltojen ja Kanadan välillä

Suomi, Yhdysvallat ja Kanada ovat käynnistäneet yhteistyön maailmanluokan arktisten ja polaaristen jäänmurtajien kehittämiseksi. Maat jakavat asiantuntemusta, tietoa ja osaamista ja samalla sitoutuvat yhteistyön syventämiseen laadukkaiden jäänmurtajien rakentamiseksi.

ICE Pact -yhteistyö on merkittävä mahdollisuus suomalaiselle meriteollisuudelle. Se antaa Suomelle

mahdollisuuden vahvistaa asemaansa Pohjois-Amerikan kriittisen infrastruktuurin hankintaketjussa ja kehittää edelleen omaa arktista osaamista.

Suomen arktinen osaaminen on maailman parasta. Suomalaiset yritykset ovat suunnitelleet noin 80 prosenttia maailman jäänmurtajista, ja noin 60 prosenttia niistä on rakennettu suomalaisilla telakoilla. [X](#)

Kauppapolitiikalla luodaan vaurautta ja kasvua EU:n yrityksille

Kauppasopimukset ovat osa EU:n kilpailukykyyn vaikuttavaa strategiaa. Parempi kilpailukyky hyödyttää suomalaisia taloudellisenä turvallisuutena ja kestäväen kehityksen mahdollistajana. Kaikkiaan EU:lla on 42 kauppasopimusta ja niiden piirissä on 74 kumppanimaata.

Vienti- ja tuontimahdollisuuksien lisääminen kauppasopimuksilla ja tehokkaalla kauppapolitiikalla hyödyttävät kuluttajia ja yrityksiä.

Suomalaiset yritykset hyödyntävät keskimääräistä paremmin EU:n vapaakauppasopimusten tullietuuksia. Tämä hyöty konkretisoituu viennin kustannusten alenemisessa.

EU on julkaissut kauppapolitiikkaa koskevan vuosikertomuksen, jossa esitellään kauppasopimusten hyötyjä ja komission työtä. Koko raportti löytyy komission verkkosivuilta. [X](#)

Onko hiilikädenjälki vientivaltti?

Suomalaisilla tuotteilla on mahdollista vähentää ilmastopäästöjä globaalisti.



© LIISA TAKALA

”Kyllä se on vientivaltti. Hiilikädenjäljellä on merkitystä yhä useammalle suomalaisyrityksen kansainväliselle asiakkaalle.

Teknologiaeteollisuuden yrityksillä on kyky kehittää vähähiilisiä tuotteita ja palveluja. Ne auttavat suomalaisyritysten asiakkaita vähentämään ilmastopäästöjään merkittävästi eri maissa. Teknologiaeteollisuuden kaikista päästöistä 80 prosenttia tulee siitä, kun tuotteita käytetään.

Olemme selvittäneet alan tuotannon hiilikädenjälkeä eli tuotteiden ja palveluiden ilmastopäästöjä vähentävää vaikutusta. Potentiaali päästöjen vähentämiselle on 75 miljoonaa hiilidioksiditonnia. Määrä on kolminkertainen verrattuna teknologiaeteollisuuden omaan hiilijalan-

jälkeen eli ilmastopäästöihin täällä Suomessa.

Tavoitteenamme on luoda yhteiset pelisäännöt, kuinka yksittäinen yritys voi omalle tuotteelleen tai palvelulleen hiilikädenjälkensä laskea. Tarve tähän tulee yrityksiltä. Monet niistä joutuvat jo nyt globaaleilla markkinoilla tarjousta tehdessään laskemaan tuotteensa tai palvelunsa hiilikädenjäljen.

Tällä hetkellä laskemiselle ei ole standardia. Toivomme myös, että komissio tekisi aloitteen tästä standardoinnista. Sen avulla yritykset voisivat viestiä tuotteensa ilmasto-vaikutuksista, ja se myös kannustaisi yritysten asiakkaita vähäpäästöisten tuotteiden valintaan.”

Annukka Saari

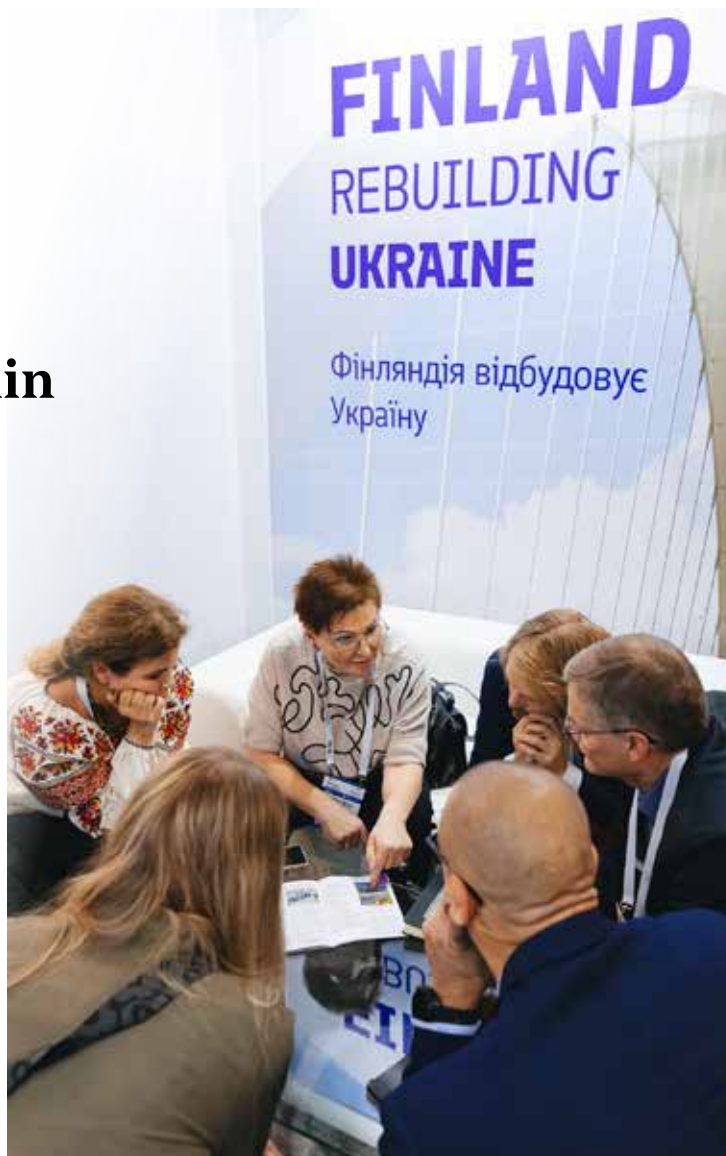
Johtaja, energia ja ilmasto
Teknologiaeteollisuus ry

Ukrainaa rakennetaan myös suomalaisvoimin

Suomalaiset yritykset loivat yhteistyösuhteita Ukrainan järjestämässä Re-Build Ukraine -näyttelyssä ja -messuilla Puolassa marraskuussa 2024. Suomen paviljongista vastaava johtaja **Reijo Kangas** Business Finlandista muistuttaa, että jälleenrakennus on jo käynnissä ja se tulee kestäväksi vuosikymmeniä.

– Ukraina tarvitsee jo sodan aikana jälleenrakennusta arjessa selviytymiseen: energiavarmuutta, liikenneverkkoja, asuntoja, kouluja, terveydenhuoltoa, sairaaloita ja väestönsuojia. Suomalainen osaaminen ja yritysten tarjoamat palvelut osuvat erittäin hyvin näihin tarpeisiin, Kangas sanoo.

Suomalaisten yritysten tietä Ukrainaan helpottaa Team Finland -verkoston yhteistyö ja palveluiden kehittäminen vastamaan yritysten toiveita saada apua ja tietoa esimerkiksi rahoituksesta ja kumppaneista. ✕



© ALEXANDERS PL

Väliaikainen vienti helpottunut Peruun, Filippiineille ja Saudi-Arabiaan

Vuonna 2024 väliaikainen vienti on helpottunut entisestään, kun Peru, Filippiinit ja Saudi-Arabia ovat liittyneet osaksi ATA carnet -järjestelmää. ATA carnet on kansainvälinen kauppakamarien myöntämä tulliasiakirja, joka mahdollistaa tavaroiden väliaikaisen viennin yli 80 sopimusmaahan tulli- ja verovapaasti

enintään vuodeksi. Carnet'ta voidaan käyttää kaupallisten tavaränäytteiden, ammatinharjoittamisvälineiden ja näyttelytavaroiden vientiin.

ATA carnet on luotettava matkakumppani suomalaisten kansainvälisessä kaupassa mukana olevien yritysten tavaraviennille. ✕





Klusteriasiantuntijat Johan Wasberg, Ola Svedin, Lucia Seel, Antonio Novo, Triinu Varblane ja Kristian Schrey.

Klusteriyhteisö hakee yhteistä ääntä

Kokkolassa järjestetyn Suomen ensimmäisen kansallisen klusteritapahtuman tavoitteena oli tarjota suomalaisille klustereille mahdollisuuksia järjestäytyä, oppia tuntemaan toisiaan, työskennellä yhdessä ja oppia toisiltaan.

– Yhteistyö, luottamus ja aito tekemisen meininki kansallisesti ja kansainvälisesti ovat tärkeämpiä kuin koskaan. On tärkeää, että työomme huomataan ja että meidät nähdään ja kuullaan siellä, missä tapahtuu, NordicHub Manager **Triinu Varblane** muistuttaa.

Kansantalouden ja kilpailukykyyn kehittäminen edellyttää vahvaa pohjoismaista yhteistyötä. Suuri osa innovaatiotoiminnasta Pohjoismaissa tapahtuu alueellisissa ja kansallisissa klustereissa, mikä tarkoittaa, että niiden on liityttävä toisiinsa yhteistyön edistämiseksi. Samaan aikaan suomalainen klusterikenttä tuntuu olevan hajallaan ja selkeä ymmärrys kokonaisuudesta puuttuu.

Tapahtuman aikana aloitettiin strategisen tiekartan kehittäminen kansalliselle suomalaiselle klusterialustalle. NordicHubin, joka on osa Viexpon toimintaa, järjestämä konferenssi tarjosi runsaasti klusterisisältöä Euroopasta ja Suomesta. ✕



Seminaarit laittavat alulle hankkeita kehittyvillä markkinoilla

Finnpartnershipin järjestämät Doing Business with Finland -seminaarit kehittyvissä maissa synnyttävät hankkeita suomalaisyrityksille uusilla markkinoilla.

Team Finland -yhteistyössä sekä tiiviisti paikallisten organisaatioiden kanssa toteutettavat ruohonjuuritaso tapahtumat saattavat yhteen suomalaisten sekä kohdemaiden yritysten konkreettisia tarpeita ja tarjoamaa.

Vuosina 2022–2024 on aktivoitu seminaaritapahtumien avulla useita eri maita. Muun muassa Ukrainassa on tähän mennessä käynnistynyt 30 suomalaisyritysten hanketta, Keniassa 25, Vietnamsa 15, Namibiassa, Pakistanissa sekä Sambiassa 12 ja Somaliassa 11 hanketta.

Vuosina 2022–2024 liikekumppanuustukihankkeita on ollut 2024 lokaan alkuun mennessä yhteensä 218 kappaletta, niistä 161 hanketta on aktivoitumisen kohdemaisissa. ✕

Unikie, Konecranes, ABB ja Forest Joensuu palkittiin

Tasavallan presidentti myönsi 22.11.2024 vuosittaisen kansainvälistymispalkinnon kolmelle yritykselle ja yhdelle yhteisölle.

Vuoden 2024 tulokasyrityksenä palkittiin älykkäitä tuotantoratkaisuja valmistava Unikie Oy, kasvuyrityksenä nostojärjestelmiä ja teollisuuden palveluita tuottava Konecranes Oyj ja pitkäaikaisena investoijana automaatiotuottaja ABB Oy. Vuoden yhteisöpalkinto annettiin metsäalan keskittymälle Forest Joensuulle.

Tasavallan presidentin kansainvälistymispalkinto myönnetään vuosittain tunnustuksena suomalaisille, kansainväli-



sesti menestyville yrityksille tai yhteisöille. Huomiota kiinnitetään erityisesti kilpailukykyyn, liiketoiminnan kansainvälisyyteen ja kannattavuuteen. Lisäksi arvioinnissa painotetaan toiminnan vastuullisuutta, vaikutuksia suomalaiseen osaamiseen ja työllisyyteen sekä investointeihin Suomeen ja Suomen innovaatioympäristön tunnetuksi tekemiseen. ✕

Kohti Trumpin kautta

Donald Trumpin kanssa pärjätään tälläkin kertaa, kuten pärjättiin viimeksi, vakuuttavat suomalaisdiplomaatit.

[✍ Pekka Numminen](#) [📷 Lehtikuva](#)

Donald Trumpista tulee Yhdysvaltojen presidentti 20. tammikuuta. Hallinnon vaihtumiseen kannattaa suhtautua rauhallisesti, sanoo Suomen Washingtonin-suurlähetystön poliittisen tiimin vetäjä **Päivi Nevala**.

– Meillä on hyviä kokemuksia Trumpin ensimmäisestä nelivuotiskaudesta ja asiat ovat toimineet hyvin myös **Joe Bidenin** kaudella. Suomi tekee yhteistyötä sen USA:n hallinnon kanssa, jonka amerikkalaiset ovat valinneet. Uusi presidentti tuo toki mukanaan uusia prioriteetteja ja uusia ihmisiä, Nevala sanoo.

Valkoinen talo on oma instituutionsa, mutta kongressilla on iso valta vaikkapa budjetista päätettäessä ja monissa ulkopoliittisissa asioissa. Muun muassa Suomen Nato-jäsenyyden vahvisti Yhdysvaltojen osalta senaatti äänin 95-1.

– Mitenkään tyhjältä pöydältä emme tammikuussa aloita. Olemme koko ajan pitäneet Bidenin kaudella yhteyttä sekä demokraattien että republikaanien kongressiedustajiin, koska tämä on myös osa suurlähetystön tehtäviä. Olemme halunneet varmistaa, että eri osapuolilla on Suomen kannalta riittävät ja oikeat tiedot, Nevala sanoo.

Kahdenlaista protektionismia

Tuleva presidentti Donald Trump on uhonnut asettavansa tuonnille kovia tullimaksuja. Kiinalaisten tavaroiden kohdalla hän on puhunut jopa 60 prosentin tariffeista, Euroopan unionillekin hän on vaalipuheissaan kaavaillut 10 prosentin tuontitulleja.

On pelätty, että maailmankauppa häiriintyy pahasti ja seuraukset tuntuisivat luonnollisesti myös Suomessa. Yhdysvallat on Suomen suurin vientimaa. Muutos Joe Bidenin kauteen verrattuna ei kuitenkaan välttämättä tule olemaan suuri.

– Demokraatit ja republikaanit eivät kumpikaan ole suuria vapaakaupan ystäviä, ainakaan enemmistö heistä, sanoo Suomen Washingtonin-suurlähetystön talous- ja kauppapoliittisen tiimin vetäjä **Christian Heikkinen**.

Monessa asiassa transatlantistina pidetty Joe Biden on houkutelut yrityksiä siirtämään tuotantoaan Yhdysvaltoihin.

Yksi keskeinen ohjelma on ollut hieman harhaanjohtavasti nimetty Inflation Reduction Act. Sen tarkoituksena on ollut saada Yhdysvaltoihin puhtaan energian yrityksiä tarjoamalla muun muassa verohyvityksiä ja suoria tukia.

Trumpin protektionismi on hieman erilaista.

Tuontitullit vahingollisia myös USA:lle

Trumpin ajatuksena on ollut, että luvatut veronalennukset rahoitetaan tullimaksuilla. Valtaosa taloustieteilijöistä on sitä mieltä, että korkeat tuontitullit vahingoittavat pääasiassa Yhdysvaltoja.

Lopullinen maksaja on tavallinen amerikkalainen, eivät ulkomaalaiset yritykset. Mekanismeja on useita.

Tullit nostavat tuontitavaroiden hintoja. Inflaatio kiihtyy, eli amerikkalaiset joutuisivat maksamaan enemmän päivittäisistä tavaroista ja palveluista. Se heikentää erityisesti pienituloisten kotitalouksien tilannetta.

Tuontitullit voivat suojella kotimaista tuotantoa, mutta ne johtavat lähes väistämättä vastatul-





© LEHTIKUVA / TIMOTHY A. CLARY

leihin. Se voi vähentää Yhdysvaltojen vientiä ja viedä työpaikkoja vientiriippuvaisilla aloilla.

Kauppasodat hidastavat yleisestikin talouskasvua, mikä sekä lisää työttömyyttä.

Trump on tunnettu kärjekkäistä puheistaan, mutta edelliselläkin kaudella monet vaalilupaukset lieventyivät, kun käytännön hallitseminen alkoi. Voiko Trump perua kaavailemiaan tulleja?

– On ehkä hankala pakittaa täysin, jotain saat-
taa olla tulossa. Tässä vaiheessa on kuitenkin liian
aikaista ennakoita, mitä se tarkalleen ottaen on,
Heikkinen pohtii.

Taloustieteilijät eivät usko yleiseen ”10 prosent-
tia kaikille” -tyyppiseen ratkaisuun.

Trumpin kanssa pärjää

Sekä Heikkinen että Nevala ovat sitä mieltä, että suomalaisten yritysten ei tarvitse olla huolissaan. Trumpin kanssa tullaan toimeen tälläkin kertaa, kuten viimeksi.

Yksi hyvä esimerkki on Suomen vuosikausia edistämä ICE Pact -hanke. Se otti kesäkuussa askeleen eteenpäin, kun Suomi, Yhdysvallat ja Kanada ilmoittivat näiden kolmen maan välisestä jäänmurtajayhteistyöstä.

– Jäänmurtaja-asia oli vahvasti esillä jo Trumpin ensimmäisellä kaudella ja Trump tiesi, että meillä on osaamista sillä alalla ja oli arvostanut sitä, Päivi Nevala kertoo.

Christian Heikkinen muistuttaa, että Suomen Nato-jäsenyydestä oli suurta etua ICE Pact -sopimuksen synnyssä.

– Tämä liittyy muun muassa sensitiivisen informaation vaihtamiseen, siinä ollaan erittäin tarkkoja Yhdysvalloissa. Me olemme nyt liittolaisia, joten suhtautuminen on piirun verran helpompaa myös tässä suhteessa, hän pohtii.

Nato-jäsenyys ei ole taikasauva, joka aukaisee kaikki ovet automaattisesti, mutta Suomi ei lähde enää takamatkalta juoksukilpailuun.

Donald Trumpin vaali-
voitto nosti pörssikursseja
USA:ssa. Euroopassa
suunta oli päinvastainen.

→



Tavoitteena on tasoittaa tietä sellaisille talousalueille, joiden kysyntä vastaa parhaiten suomalaisten yritysten tarjontaa.

– Mutta selvästi on huomattavissa, että Nato-jäsenyyden mukanaan tuoma hype alkaa hiipua. Suomi on pienehkö sympaattinen maa pohjoisessa, jonka pitää kilpailla paikasta auringossa kuten muidenkin vastaavien maiden, Heikkinen muistuttaa.

Kuusi kumppanosavaltiota

Yhdysvallat on valtava maa ja kun lähetystö sekä Business Finland auttavat suomalaisia yrityksiä pääsemään USA:n markkinoille, on ollut välttämätöntä keskittyä tiettyihin painopisteisiin. Yksi keino tässä on ollut valita kuusi osavaltiota, joiden kanssa on tehty yhteistyösopimukset.

Ne ovat Maine, Michigan, Minnesota, Washington, Colorado ja Teksas, kaikki tarkkaan harjittuja. Tavoitteena on tasoittaa tietä sellaisille talousalueille, joiden kysyntä vastaa parhaiten suomalaisten yritysten tarjontaa.

Neljässä ensimmäisessä metsä- ja bioteknologia ovat merkittäviä. Minnesotassa ja Michiganissa korostuvat lisäksi tietoverkot ja akkuteollisuus. Länsirannikolla Washingtonin osavaltiossa ovat muun muassa Amazonin ja Microsoftin pääkonttorit. Colorado on vahva avaruus- ja kvanttitekniologiassa. Teksas houkuttelee, koska sen talous on valtava ja nopeasti kasvava.

– Painopisteosavaltioiden lisäksi pyrimme tietysti pitämään silmämme auki ja tunnistamaan markkina- ja yhteistyömahdollisuuksia myös muissa osavaltioissa, Heikkinen sanoo.

Onkalo kiinnostaa amerikkalaisia

Puusaaminen on Suomen perinteinen vahvuus.

– Ensi kesänä järjestämme Business Finlandin kollegan **Ulla Lainion** johdolla kolmannen kerran

amerikkalaisille viikon mittaisen opintomatkan, jossa näytämme puunjalostusteollisuuden koko arvoketjun. Amerikkalaiset ovat olleet vaikuttuneita, kun ovat nähneet, miten loppuun asti asiat on mietitty. Kun harvesteri leikkaa puun, vastaanottava pää jo tietää millaista ja minkä mittaista tavaraa on tulossa, Heikkinen kertoo.

Toinen amerikkalaisia, erityisesti lainsäätäjiä kiinnostava kohde Suomessa on Eurajoelle pian valmistuva ydinjätteen loppusijoituspaikka Onkalo. Se on tällä hetkellä ainoa maailmassa.

– Yhdysvalloissa ei ole ratkaistu ydinjäteongelmaa, siellä jätettä pidetään väliaikaisissa varastoissa. Kongressiedustajilla ja osavaltioilla on kova paine tehdä asialle jotain, Heikkinen kertoo.

Ehkä eniten hämmästyttäjä amerikkalaispolitiikoissa on herättänyt se, että paikalliset asukkaat ovat hyväksyneet ydinjätteiden sijoittamisen kotipaikkakunnalleen.

– Olemme kertoneet, että hanke alkoi jo 1980-luvulla ja paikalliset yhteisöt otettiin dialogiin mukaan heti alusta, mitään ei ole salailtu. Eurajokelaiset ovat nähneet hankkeen hyödyn, se tuo mukanaan muun muassa työpaikkoja.

USA:ssa valtavat mahdollisuudet

Donald Trumpin ensimmäinen presidenttikausi oli lehdistölle antoisaa, kärjekkäästi puhunut ja ennen kaikkea twiitannut mies tarjosi uutisaiheita tasaisella tahdilla.

– Uusi presidentti tulee tälläkin kertaa varmasti pitämään keskustelua yllä. Voi olla tulossa tiettyä draaman hakua. Kaikilla asioilla ei kuitenkaan ole Suomelle merkitystä ja joka otsikon perässä ei kannata juosta, Päivi Nevala sanoo.

Christian Heikkinen puolestaan muistuttaa, että Yhdysvallat on suomalaisillekin yrityksille valtaviin mahdollisuuksiin maa, joskaan ei helppo.

– USA:n markkinoille ei ole kaikkein helpointa päästä. Siihen pitää investoida rahaa, pitää olla hyvät henkilökohtaiset suhteet. Konsultti- ja lakimiespalveluihin pitää varata aikaa. Mutta ei se mitenkään mahdotonta ole. Nämä vain ovat asioita, jotka pitää hoitaa. Team Finland -verkosto on tukena suomalaisten yritysten etabloitumiselle Yhdysvaltoihin. ✕



© ATTE KAJOVA

Geopolitiikan kausi jatkuu – oletko valmis?

Vuoden 2025 käynnistyessä kenelkään ei tule enää uutisena, että geopolitiikka on kytkeytynyt talouteen. Takana ovat ajat, jolloin kansainvälisiä taloussuhteita tuntuivat ohjaavan edes jossain määrin optimistiset, rationaalisen taloustieteen mallit. Ajan henkeä ovat nyt nollasummapeli ja kääntyminen sisään päin.

Näkökulman muutos alkaa näkyä myös reaali maailmassa, numeroiden tasolla. Maailmankaupan kasvu on hidastunut, ja samanmielisten ”blokkien” rajat ylittävässä kaupassa hidastuminen on keskimääräistä nopeampaa. Kehitys kulkee samaan suuntaan suorissa ulkomaisissa investoinneissa. Erityisen näkyvää on Yhdysvaltojen ja Kiinan välisen taloussuhteen jäähtyminen.

Paradoksaalisesti myös teknologiset murrokset tuntuvat tällä hetkellä ajavan valtioita enemmän kohti kasvavia jännitteitä ja valtiokapitalismia kuin valtion roolin supistumista. Valtiontukien ja kauppaa rajoittavien toimien määrä paisuu, kun suurvallat pyrkivät nokittamaan toisiaan vihreässä teollisuudessa ja digitaalisissa murrosteknologioissa.

Maailmantalouden pirstoutuminen – jota myös geotaloudelliseksi fragmentaatioksi kutsutaan – tulee jatkumaan. On kuitenkin erittäin epätodennäköistä, että lopputulos muistuttaisi kylmän sodan kaltaista kaksinapaisuutta. Monilla suurilla, kehittyvillä mailla ei ole tällä hetkellä intressiä valita puoltaan lännen ja idän välisessä kilpailussa. Merkittävä osa maailmantaloutta on

lähivuosina ”aidalla istujien maailmantaloutta”, jossa kumppanuuksia rakennetaan yhdellä sektorilla yhden maan kanssa ja toisella toisen. Tässä ympäristössä myös Suomen ja EU:n on pystyttävä toimimaan.

Entä miten yritysten tulisi varautua geotalouden uuteen normaaliin? Riskien luonne vaihtelee radikaalisti toimialasta ja markkinasta toiseen, mutta kolmella periaatteella pääsee pitkälle:

Ensimmäinen liittyy yritysten valmiuksiin tunnistaa geopolitiittisia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja integroida nämä pysyväksi osaksi yrityksen strategista päätöksentekoa. Reagointi jo lauenneisiin riskeihin on toimintatapana hidas, ja sen kustannukset lähes aina ennakoitua suuremmat.

Toiseksi, geopolitiittisten jännitteiden maailmassa toimitusketjujen tuntemus ja resilienssi korostuvat. Kustannustehokkaita vaihtoehtoja ei aina ole tarjolla, mutta riskit on tiedostettava ja niille on laskettava hinta.

Kolmanneksi, kun valtioiden rooli maailmantaloudessa kasvaa, on yhteispelin yksityisen ja julkisen sektorin välillä toimitava hyvin. Yritykset tarvitsevat tukea sekä riskien että avautuvien mahdollisuuksien tunnistamisessa. Valtiolle taas on tärkeää ymmärtää, miten geopolitiikan haasteet vaikuttavat yksittäisiin yrityksiin. Alkavana vuonna ulkoministeriö panostaa yrityspalvelujensa vahvistamiseen ja pyrkii tarjoamaan entistä parempia välineitä geopolitiittisten muutosten seurantaan. ✕

Geopoliittisten jännitteiden maailmassa toimitusketjujen tuntemus ja resilienssi korostuvat.

UUDEN Ukrainan rakentaja

Olena Kutsai uskoo vahvasti, että Ukraina on mahdollisuuksien maa niin hänelle itselleen kuin myös markkinoita etsiville suomalaisyrityksille.

✍ Pekka Vänntinen 🗨 Olena Kutsai

Nauhurin kello näyttää yhtätoista minuuttia ja kahtakymmentäviittä sekuntia, kun **Olena Kutsain** kasvat ja ääni katoavat. Kuluu tovi ja toinenkin, kunnes yhteys Kiovaan palaa.

– Tätä meillä tapahtuu, äkillisiä sähkökatkoja. Oli siirryttävä toiselle internetpalvelimelle, Olena Kutsai selittää.

Katkos on tilanteelle kuvaava.

Sotilaallisen avun merkitys Ukrainalle on itseltään selvää. Mutta siviiliyhteiskunnan toimivuudelle ja kestokyvyille energia kommunikatioyhteysineen on vastaava kohtalonkysymys. Talvien ankaruus on historian saatossa todettu usein.

– Ollaksemme kestävämpiä ja ekologisempia tarvitsisimme paitsi uutta energialaitteistoa niin myös ratkaisuja. Monet niistä periytyvät neuvostoajoilta. Suomen Elinkeinoelämän keskusliitto ja yrityksenne ovatkin olleet asiassa aktiivisia ja jakaneet osaamistaan, Olena Kutsai kiittelee.

EastCham Finlandin ja EK:n yhteisen Kiovan-toimiston yritysneuvojana Kutsai on kuluvan vuoden huhtikuun alusta opastanut erityisesti Ukrainan uudelleen rakentamisesta kiinnostu-

neita suomalaisyrityksiä. Useilla niistä on kansainvälistä kokemusta ja taustaa neuvostokaupasta, mutta Ukraina on uusi maailma.

– Työ on kiihkeää ja kiinnostavaa. Tapaan lähes päivittäin suomalaisfirmoja, suuria ja pieniä, hyvin erilaisia. Neuvojen tarve ja kysymysten kirjo on suurta, mutta apu pyritään räätälöimään yrityksen toiveisiin. Jotkut haluavat harjoittaa vientiä. Toiset etsivät ukrainalaisia kumppaneita yhteisyrityksiin. Osa on vain tutustumassa markkinoihin, hän arvioi puolen vuoden kokemuksella.

Vähitellen sujuvat jo suomalaiset nimetkin.


– Teillä on tapana käyttää yhdysnimiä, väliviivoilla erotettuna. Kahta etu- tai sukunimeä. Alussa en oikein tiennyt mikä on mikä, hän hymyilee.

Samaten, lievästi huvittuneena, mutta kaikella rakkaudella, hän kertoo, kuinka osa suomalaisvieraista on yllättynyt Kiovan ja yhteiskunnan toimivuudesta. Kaupunki ei olekaan raunioina, ravintolat ovat auki ja überillä pääsee.

Suomalaisista hän on myös tehnyt havaintoja, jotka kuulostavat jopa kliseisen tutuilta.

– Sen olen huomannut puhuessani erilaisten suomalaisyritysten kanssa, että he ovat vaatimattomia. He ovat hyviä insinöörejä ja osaavat tehdä vaikkapa parhaita energiaratkaisuja, mutta

→

A portrait of a woman with long, wavy blonde hair and blue eyes, wearing a dark red patterned top. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a plain, light grey color.

Ukrainalla on edessään
jälleen ankara talvi.
Olena Kutsai kiittelee
suomalaisyriesten
ja organisaatioiden
antamaa apua.



he ovat ujoja niitä esittelemään ja kehumään. Ja kysymään lisää. Näissä asioissa yritän heitä kannustaa.

Ohjeesta on syytä ottaa vaarin. Seinäruusuksi jääminen saattaa merkitä syrjäytymistä, mahdollisuuksien lipumista ohi sormien. Sillä Kutsain mukaan sodan loputtua – toivottavasti jo ensi vuonna – Ukrainassa ovat ”kaikki”.

– Ensimmäinen neuvoni on: tehkää kotiläksyt. Luokaa suunnitelma ja strategia sen toteuttamiseksi. Miettikää, millaista erikoisosaamista teillä on. Mitä on hyödynnettävissä kokemuksista kansainvälisillä markkinoilla? Ymmärrettävä on myös omien resurssien mahdollisuudet ja se, kuinka paljon kykenee sitoutumaan pitkällä aikavälillä, hän neuvoo ja vakuuttaa EastChamin tarjoavan apua kaikissa prosessin vaiheissa.

Samalla hän kuitenkin korostaa, että lopullisen ratkaisun Ukrainaan hakeutumisesta on tapahduttava vain ja ainoastaan itse yrityksessä. Kutsailla ei luonnollisesti ole epäilystäkään, etteikö hänen maansa olisi juuri se markkina, missä kannattaa jatkossa olla. Viivyttelyyn ei ole syytä. Rahoitusinstrumentitkin ovat olemassa ja saatavilla.

Maailman suurin rakennustyömaa

Uutiset rintamalta ovat huolestuttavia. Mutta Olena Kutsain puhetta värittää optimismi ehkä jo viranikin puolesta.

– Missä Ukraina on viiden vuoden kuluttua? Käynnissä on jo nyt maailman suurimpia rakennusprojekteja. Osa kaupungeistahan on täysin tuhottu, kuten puolen miljoonan asukkaan Mariupol. Monet yksityiset toimijat ovat saapuneet maahan, jonka tulevaisuus on Euroopan unionissa ja Natossa. Putin saavutti tavoitteensa käänteisesti. Olemme yhtenäinen, identiteettinsä löytänyt kansa ja valtio.

Hautajaissaattueita näkee nykyäänkin lähes päivittäin. Ajattelen aina, että joku on jäänyt ilman puolisoa, isää, poikaa. Se sattuu sydämeen.

Vanhat vitsaukset istuvat kuitenkin tiukasti. Kuten korruptio. Kutsai myöntää ilmiötä kohtaan koetun huolen oikeutetuksi. Maa on suuri ja enemmän on tehtävä välistävedon kitkemiseksi. Keinoja on otettu käyttöön, yksinkertaisesti koska on pakko.

– Usko pois, Ukraina ei voi sitä taistelua hävitä, se on prioriteetti. EU ja yksityiset lahjoittajat katsovat meitä hyvin tarkasti. Meillä on perustettu erityinen korruption vastaisen taistelun elin. Lisäksi olemme jo yksi digitalisoituneimmista maista, mikä merkitsee vähemmän byrokratiaa ja papereita. Esimerkiksi rakennusluvut välittyvät hallinnolle sähköisesti ja kaikki tarjoukset ovat avoimesti netissä näkyvillä.

Toinen mittava käynnissä oleva hanke on lainsäädännön uudistaminen ja yhteensovittaminen Euroopan unionin kanssa. Kokonaisvaltaisessa työssä luodaan pohjaa uudelle Ukrainalle ja sen siintävälle EU-jäsenyydelle. Eittämättömän hitaan prosessin parissa puurtaa useita työryhmiä. Kutsain mukaan myös Suomella olisi annettavaa esimerkiksi siviilipuolustuksen organisoinnissa ja ympäristölainsäädännössä.

Teollisista yhteistyöprojekteista hän joutuu olemaan vaitonainen. Niistä useat ovat hänen mukaansa herkässä vaiheessa. Paljon spekuloituja puolustusteollisuuden hankkeita, joihin sisältyisi satelliittiteknologiaa, hän suostuu kuvailemaan ”erittäin lupaaviksi”.

Pitkittynyt painajainen

Venäjän hyökkäyksestä on lähes kolme vuotta, sota on koskettanut jokaista. Kolmasosa kansasta lähti kodeistaan, muualle Ukrainaan tai ulkomaille. Hyvä uutinen on se, että lähes viisi miljoonaa on palannut. Maa tarvitsee kipeästi työvoimaa.

Kulunut aika on muuttanut myös Olena Kutsain elämän. Hän ei uskonut hyökkäyksen todella alka-

van eikä noudattanut kehotuksia siirtyä kotiseudulle maan länsiosiin.

– Muistan ensimmäiset päivät tarkasti. Venäjän erikoisjoukot hyökkäsivät lentokentälle 15 kilometrin päässä Kiovan kodistani. Olin shokissa. Kansainväliset sopimukset ja lait oli rikottu.

– Hautajaissaattueita näkee nykyäänkin lähes päivittäin. Ajattelen aina, että joku on jäänyt ilman puolisoa, isää, poikaa. Se sattuu sydämeen. Toki olemme välillä masentuneita ja väsyneitä, mutta mitkään pelkomme eivät ole enää yhtä suuria kuin sodan alussa. Suurin ja ainoa huoleni on perheeni joutuminen ohjusiskun kohteeksi.

Kutsain lakimiespuoliso siirtyi heti sodan alettua armeijan palvelukseen. Tapaamiset ovat harvassa. Olennaista on *joie de vivre*, elämänilo ja sen säilyttäminen. Vapaa-aikaan kuuluvat elokuvat, yhteiset hetket 14-vuotiaan tyttären kanssa, pitkät juoksulenkit ja kuntosalilla treenaaminen.

– Yritän elää mahdollisimman normaalia elämää.

Rekrytointiin kuuluneiden testien ja haastattelujen jälkeen huhtikuussa 2024 alkaneet yritysneuvojan tehtävät EastChamissa ovat mielekästä ja konkreettista työtä kotimaan tulevaisuuden eteen. Opinnot antavat onnistumiselle hyvät lähtökohdat. Korkeakoulututkintoja Olena Kutsailla on kaksi, oikeustieteestä ja hallintotieteistä. Lisäksi takana on kolmen kuukauden opintojakso Stanfordin yliopistossa Kaliforniassa.

Aiemman työuran seurauksena kontaktit hallintoon ja hallitukseen ovat olemassa. EastChamia ovat edeltäneet pestit Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) rahoittamassa Ukrainan yritysasiain miehen toimistossa, kiinteistöalan yrityksessä sekä amerikkalaisen energiajätin Chevronin palveluksessa.

– Ja täällä aion pysyä. Ukraina on mahdollisuuksien maa. ✕



Kuka?

Olena Kutsai

Mitä:

Senior Business Advisor EastCham Finlandin ja EK:n yhteisessä toimistossa Kiovasa

Aiemmin työskennellyt:

Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) rahoittamassa Ukrainan yritysasiain miehen toimistossa, kiinteistöalan yrityksessä sekä amerikkalaisen energiajätin Chevronin palveluksessa

Opinnot ja tutkinnot:

Korkeakoulututkinnot oikeustieteestä ja hallintotieteistä. Opintoja Stanfordin yliopistossa

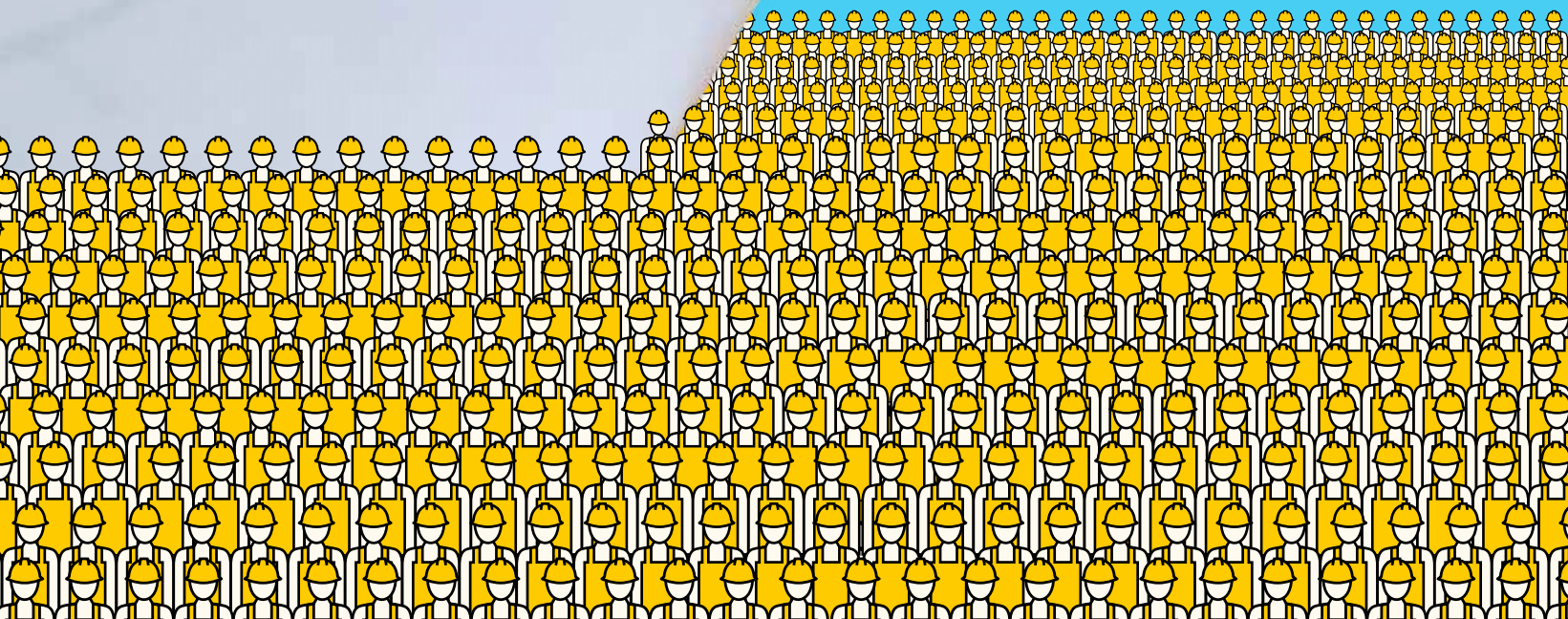
Harrastukset:

Liikunta – lenkkeily ja kuntosali

Teema

**Loistoristeilijän rakentaminen
vaatii ammattilaisilta**

13 000
työvuotta



KÄÄNSIKÖ LAIVATILAUS KURSSIN?

Iso laivatilaus on aiemmin kertonut talouden käännteestä.

[✍️ Sami Laakso](#) [📷 Royal Caribbean Cruises / Bernard Biger](#)

Elokuun lopun uutinen toi talousuutisten synkentämään syksyyn valoa. Turun telakka allekirjoitti Royal Caribbean Cruises -varustamon kanssa sopimuksen neljänestä Icon-luokan risteilyaluksesta. Sopimus sisälsi myös optiot viidennen ja kuudennen Icon-luokan laivan rakentamisesta.

Tilattu neljäs alus luovutetaan vuonna 2027, sitä ennen tarvitaan noin 13 000 henkilötyövuoden edestä aherrusta. Osapuolet eivät paljasta laivatilauksen arvoa, mutta hinta-arviot ovat liikkuneet 1,2–2 miljardin euron suuruusluokassa.

Laivatilauksen tuoma valonpilkahdus voi tuoda mieleen ajan, jolloin aika oli vielä paljon nykyistä ankarampi. Siitä kirjoittaa silloin valtiovarainministerinä toiminut **Iiro Viinanen**.

”Mieleenpainuva käänne tapahtui taloudesta keväällä 1993, jolloin Masa-Yards sai viiden kaasulaivan tilauksen ja Nokia suuren verkko-tilauksen. Ja juuri, kun kriisilait oli päivitetty ja pantu valmiiksi kassakaappiin. Lama oli loppumassa!” (Suomi 100 -kolumnisarja).

Ehkä myöhemmin voidaan todeta tämän syksyisen risteilijätilauksen olleen merkki taloustilanteen kääntymisestä.

Lisää hyviä uutisia voi olla tulossa, ainakin presidentti **Sauli Niinistö** näki niihin mahdollisuuksia:

”Jäänmurtajat kiinnostavat häntä varmasti edelleen”, Niinistö sanoi kommentoidessaan

tuoreeltaan **Donald Trumpin** valinnan mahdollisia vaikutuksia Suomen ja Yhdysvaltojen väliseen kanssakäymiseen (HS, 7.11).

Jäänmurtajayhteistyötä auttaa heinäkuussa julkaistu Suomen, Yhdysvaltojen ja Kanadan julkilausuma (ICE Pact), jossa maat sitoutuvat yhteistyön syventämiseen jäänmurtajien rakentamiseksi. Sen myötä Suomella on mahdollisuus vahvistaa asemaansa Pohjois-Amerikan kriittisen infrastruktuurin hankintaketjussa.

Mahdollisuuksia kasvattaa myös se, että jäänmurtajien rakentajana päteväitynyt Helsingin telakka on siirtynyt venäläistaustaiselta omistajalta kanadalaisyhtiön omistukseen.

Meriteollisuus työllistää noin 30 000 henkilöä. Alan liikevaihto on noin 8 miljardia euroa ja viennin osuus tyypillisesti yli 90 prosenttia.

Meriteollisuus ry:n toimitusjohtaja **Elina Andersson** näkee alan tulevaisuuden kirkkaana. Vihreä siirtymä tuo lisää mahdollisuuksia, kun päästöjä on pakko vähentää, ja se aiheuttaa valtavat uusimistarpeet maailman laivastossa.

Mereen liittyvä osaaminen ei Suomessa jää laivoihin ja niiden varustamiseen. Täällä on myös maailman ehdotonta huippua olevia satamateknologiaratkaisuja kehittäviä yrityksiä. ✕

Lue lisää:

Seuraavalla aukeamalla alkavassa artikkelissa kerrotaan merten rikkauksista ja siitä, kuka niitä saa hyödyntää.

MERTEN RIKKAUKSIA pintaa syvemmältä

Kuka omistaa meret ja niiden rikkaudet?

Merellä sijaitsevia öljy- ja kaasuesiintymiä on hyödynnetty vuosikymmeniä. Nyt Euroopan geologian tutkimuskeskukset ovat laatineet kartat kriittisten raaka-aineiden tiedossa olevista esiintymistä Euroopassa, joista monet sijaitsevat merenpohjassa. Esiintymiä on myös Suomenlahdella ja Pohjanlahdella, vielä niitä ei hyödynnetä.

Geologian tutkimuskeskuksen erikoistutkija **Joonas Virtasalo** kuvailee merenpohjan pintakerroksen olevan paikoitellen hyvin rikas.

– Rikkaudet ovat tyypillisesti perunan kokoisia rautamangaanisaostumapalloja, joita on erityisesti avoimella valtamerellä. Esimerkiksi Hawaijin ja Meksikon välillä on valtava rautamangaanisaostuman vyöhykealue, Virtasalo sanoo.

Kun mantereella kallioperän rikkauksia on usein kaivettava syvältä maanpinnan alta, merellä mineraalisaostumat ovat heti pohjan pintakerrostumassa – tai heti ja heti, kun päällä voi olla satojen tai tuhansien metrien verran vettä.

Haittavaikutukset arveluttavat

Saostumapallojen painosta lähes kolmannes voi olla mangaania, niissä on myös kobolttia, nikkeliä



©ISTOCK

ja kuparia sekä harvinaisia maametalleja. Näiden kysyntä kasvaa puhtaasti siirtymän edetessä ja yhteiskuntien sähköistyessä.

Esimerkiksi kuparia arvioidaan tarvittavan seuraavan runsaan parin vuosikymmenen aikana yhtä paljon, kuin sitä on tuotettu koko tähänastisen historian aikana. Samassa ajassa muun muassa akustoissa käytettävän litiumin tarpeen on arvioitu kasvavan 40-kertaiseksi ja kobolttin sekä nikkelin tarpeen 20-kertaiseksi. Samoin lannoitteissa tarvittavasta fosforista on tulossa pulaa ja sitäkin on meren pohjassa.

Maailman metalleista Euroopassa käytetään noin viidesosa, mutta tuotetaan vain noin kolme

prosenttia. Esimerkiksi koboltti on nostettu EU:n kriittisten mineraalien luetteloon.

– Erään laskelman mukaan merten pohjassa on sata miljoonaa tonnia kobolttia tai ehkä ylikin. Se on jäätävä määrä, viisi kertaa tunnetut kobolttivarat maalla. Koboltti on kuitenkin levittäytynyt ohueksi kerrokseksi valtameren pohjiin, Virtasalo sanoo.

Kuinka hyödynnettävissä merellä olevat esiintymät ovat?

– Se on kallista. Mutta jo nyt Papua-Uusi-Guinean talousvyöhykkeellä kilometrien syvyyteen on laskettu valtavia robotteja, jossa ne jauhavat merenpohjan metallioksidikuorta. Tuotos imetään →



© LEHTIKUVA / YURI BELINSKY

Rikkaudet ovat tyypillisesti perunan kokoisia rautamanganisaostumapalloja.

putkea pitkin pinnalle, jossa massasta erotetaan saostumat, Virtasalo kertoo.

Lähempänäkin voi tapahtua. Perämerellä on parhaillaan käynnissä ruotsalaisyrityksen hanke, jossa se pyrkii jatkossa hyödyntämään rautamanganiesiintymiä Ruotsin talousvyöhykkeeltä. Myös Norjan valtio ottaa yrityksiltä tarjouksia talousalueensa merenpohjan hyödyntämisestä.

Virtasalo kuitenkin varoittaa riskeistä. Hän kuvailee, kuinka valtameren pohja on löysää savi- liejua, jossa on paikoitellen kovia kuoria.

– Ne ovat kiinnittymispintoja merenpohjan organismeille. Jos kovat pinnat poistetaan pohjasta, lajiston määrä vähenee. Tällaisen toiminnan haittavaikutuksista pitäisi tietää enemmän. Uusimman tutkimustiedon mukaan merenpohjan saostumat tuottavat myös hapetta.

Kenelle meret kuuluvat?

Kuka merten rikkauksia voi hyödyntää ja miten merialueiden käyttöä säädellään?

Merioikeuden asiantuntija **Margareta Brummer-Korvenkontio** kertoo, että jo aiheen peruskysymysten selvittämisen hän käyttää Helsingin yliopistossa kokonaisen luentosarjan. Mutta yritetään tiivistää.

Suurinta osaa meristä säädellään YK:n merioikeusyleissopimuksella. Brummer-Korvenkontio epäilee, ettei vuonna 1982 solmittua ja vuosikymmenten ajan neuvoteltua sopimusta enää nykyisessä eripuraisessa maailmassa saataisi aikaiseksi.

– Olen sopimuksen iso fani. Hieno sopimus, muttei täydellinen, hän kiteyttää ja luonnehtii sopimusta merten perustuslaiksi.

– Mitä lähempänä ollaan mannerta, sitä enemmän rantavaltio voi käyttää alueella suvereniteettia ja toimivaltaa resurssien hyödyntämiseen, ja sitä vähemmän muilla valtioilla on oikeuksia sillä alueella.

Merioikeusyleissopimuksen mukaisesti aluevesirajan maksimi on 12 merimailia (22 km). Sillä rantavaltio voi kalastaa ja hyödyntää merenpohjaa sekä pitkälti määritellä minkälaista laivaliikennettä se aluevesillään sallii.


Viattomasti merellä

Muiden maiden lipun alla olevien kauppalaivojen kulku on kuitenkin turvattu *viattoman kauttakulun periaatteella*. Sen mukaan laivoilla on oikeus kulkea aluevesillä, kunhan ne eivät aiheuta rantavaltiolle ongelmia ja liikenne on kauttakulkua.

71 % maapallon pinta-alasta on merta

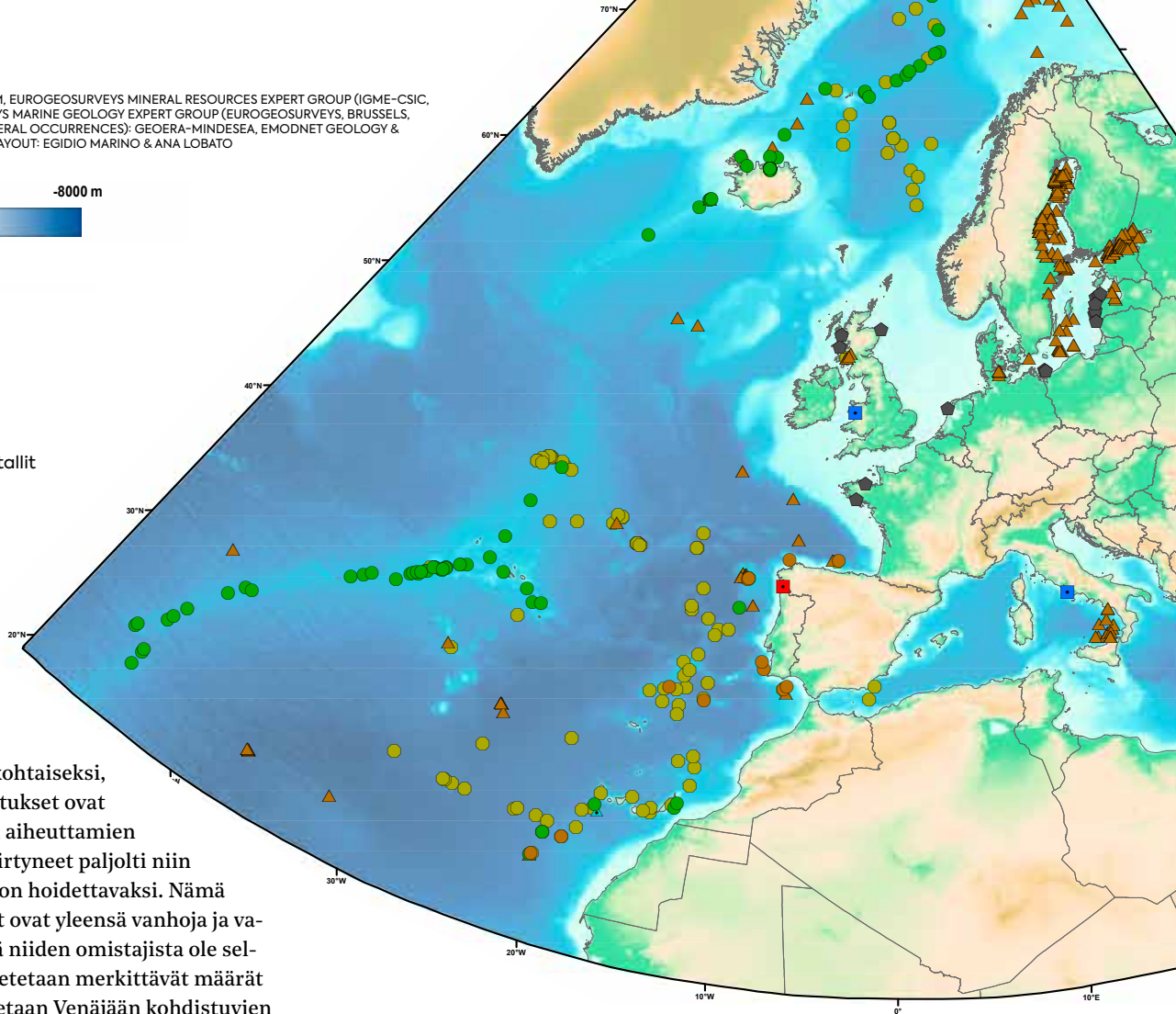
64 % meristä on aavaa merta, joka ei kuulu millekään maalle

Meren syvyys
0 m -8000 m



Raaka-aine

- ▲ Baryytti
- Koboltti
- Kupari
- ▲ Mangaani
- Fosfori
- Harvinaiset maametallit
- Titaani
- Volfram



Asia on tullut ajankohtaiseksi, kun Venäjän öljykuljetukset ovat maan hyökkäyssodan aiheuttamien pakotteiden myötä siirtyneet paljolti niin kutsutun varjolaivaston hoidettavaksi. Nämä varjolaivaston alukset ovat yleensä vanhoja ja vakuuttamattomia, eikä niiden omistajista ole selvyyttä. Silti niillä kuljetetaan merkittävät määrät öljyä ja näin laimennetaan Venäjään kohdistuvien pakotteiden vaikutuksia.

Varjolaivasto voitaisiin meriylioikeusyleis-sopimuksen mukaan pysäyttää sillä perusteella, että sekä alue- että talousvyöhykkeellä rantavaltioilla on oikeus suojella omaa meriympäristöään öljyonnettomuusriskiltä.

Tekosaaret eivät jatka talousvyöhykettä

Kauemmas merelle edettäessä alueveden jälkeen tulee talousvyöhyke, jonka maksimietäisyys rannasta on 200 merimailia (374 km). Sillä rantavaltio saa vapaasti harjoittaa kestävän saalismäärän mukaista kalastusta sekä kerätä pohjassa mannerjalustassa olevia rikkauksia. Niiden hyödyntämiseen on varauduttu, sillä talousvyöhykkeillä mannerjalustat ovat läänitetty tiiviisti valtuuksilla.

Muut valtiot saavat laskea toisen maan talousvyöhykkeelle kaasuputkia ja datakaapeleita. Tämä on tullut yhä tärkeämmäksi, sillä yli 95 prosenttia maailman tietoliikenteestä arvioidaan kulkevan merenalaisissa kaapeleissa.

Saaret tuovat merivyöhykkeeseen lisää pituutta, mutta keinotekoisesti sitä ei voi kasvattaa tekosaarilla.

– Kiina on rakennellut Etelä-Kiinan merelle tekosaaria, eikä ole ollut innokas noudattamaan sopimusta. Maan argumentti on ollut se, että ne eivät ole olleet tekosaaria. Se on myös perustellut, että historialliset vedet synnyttävät oikeuksia.

Asia on käsitelty Haagin välitystuomioistuimessa, jossa tuomio oli Kiinalle kielteinen. Nyt Etelä-Kiinan meren tilanne on Brummer-Korvenkontion mukaan juridisesti ratkaistu, mutta käytännössä tilanne on toinen.

– Välitystuomioistuimen ratkaisun mukaan Kiina ei voi ottaa näin laajoja merialueita itselleen ja sen pitäisi purkaa keinotekoiset rakennelmat ja olla aiheuttamatta enempää ympäristötuhoa. On eri asia, toteuttaako Kiina nämä päätökset, sitä ei ole kukaan poliisi valvomassa. Ongelma on, että tuomio voidaan antaa, mutta toteuttaminen jää osapuolille, Brummer-Korvenkontio pohtii.

Hän kuitenkin painottaa, että on valtioiden oman edun mukaista noudattaa merioikeusyleissopimusta, koska se takaa myös itselle sopimukseen sisältyvät oikeudet. Iso kannustin on sopimuksen turvaamat oikeudet laivojen

Euroopan geologian tutkimuskeskusten laatimassa kartassa näkyy tiedossa olevat kriittisten raaka-aineiden esiintymät Euroopan merialueilla. Kartassa esitetään vain keskikokoiset ja sitä suuremmat esiintymät.



Yli 80 prosenttia maailmankaupan volyymista kuljetetaan meriteitse.

liikkumiselle. Siinä myös määritellään, että kansainväliset salmet on pidettävä avoimena kaikille laivoille.

– Kaikki valtiot hyötyvät, että on olemassa yhteiset pelisäännöt määrittävä sopimus. Laivaliikenne on niin tärkeä, että sopimusta noudatetaan suhteellisen hyvin.

Motiivi on kohdallaan, sillä YK:n kauppaja kehitysjärjestö Unctadin mukaan yli 80 prosenttia maailmankaupan volyymista kuljetetaan meriteitse. Tullin tilastojen mukaan Suomen tavara- viennistä yli 94 prosenttia vietiin viime vuonna laivoilla.

Jos merikuljetukset takkuavat, se näkyy verkottuneessa taloudessa nopeasti, on syynä sitten

vesipula Panaman kanavassa, Suezin kanavan tukkiva konttilaiva, merikuljetuksia uhkaavat huthit tai satamalakot.

Aava meri on yhteinen

Talousvyöhykkeen jälkeen päästään ihmiskunnalle yhteisesti kuuluvalla aavalla merelle. Siellä kaikilla valtioilla on yhteiset oikeudet ja velvollisuudet.

Aavalla merellä vallitsee navigaatiovapaus ja kalastusvapaus, mutta tärkeimpien kalalajien pyynnistä pitää sopia alueellisten järjestöjen kautta ja noudattaa asetettuja saaliskiintiöitä.

Syvän meren pohjaa hallinnoi YK:n alainen Kansainvälinen merenpohjajärjestö (ISA). Se päättää mitä aavalla merellä olevia kaivannaisia voi lähteä hyödyntämään. Sen kautta onkin tehty aluevarauksia, niissä yritykset tarvitsevat valtiostonorin mukaan hankkeisiin. Hyödyntämisen tuotoista puolet saa kaivostoiminnan harjoittaja ja puolet pitää asettaa yhteiseen pooliin.

– 1990-luvulla nähtiin, että syvänmerenpohjissa on valtavasti rikkauksia ja niillä pystytään ratkomaan maailman köyhyysoongelmia, siksi niistä haluttiin kaikkien yhteistä omaisuutta. Nyt on havaittu, että ympäristöriskien lisäksi merenpohjan rikkauksien hyödyntäminen on hankalaa ja kallista, Brummer-Korvenkontio sanoo.

Varsinaiseen kaivannaistoimintaan ei mannerjalustojen ulkopuolella ole ryhdytty.

Jatkossa katseet voivat kuitenkin osua yhä kiinnostuneemmin merenpohjiin, kun metallien kysynnän kasvaessa maalla joudutaan siirtymään yhä vaikeammin hyödynnettäviin esiintymiin tai jäämään vain yhden tai muutaman toimitajamaan suopeuden varaan. Samalla hintojen nousu motivoi kehittämään parempia tekniikoita rikkauksien hyödyntämiseen. ✕



Mertensuojelun iso sopimus

YK:n Aavan meren biodiversiteetin suojelusopimus saatiin solmittua vuonna 2023. Sopimus koskee kansallisten merirajojen ulkopuolella olevaa aavaa merta ja merenpohjaa, ja sen ansiosta maat voivat perustaa merensuojelualueita avomerelle. Ennen sopimusta aavan meren alueista oli suojeltu yksi prosentti. Nyt tavoitteena on suojella 30 prosenttia maailman meristä vuoteen 2030 mennessä. Siinä on myös pyritty sopimaan geenivarantoja koskevan tiedon jakamisesta sekä niistä mahdollisesti saatavien taloudellisten ja muiden hyötyjen jakamisesta globaalin yhteisön kesken.

Aavan meren biodiversiteetin suojelusopimuksen kaltaiset implementaatio sopimukset tekevät merioikeusyleissopimuksesta dynaamisen ja ajan tarpeita vastaavan. Niillä voidaan jo sovittujen asioiden lisäksi vastata myös muuttuviin yhteiskunnallisiin tarpeisiin ja haasteisiin, jos osapuolten välillä löytyy neuvottelutahtoa. ✕

Kalastusta kestävästi

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) mukaan maailman kalakannoista lähes kahtakolmasosaa hyödynnetään kestävällä tasolla ja reilu kolmannes on ylikalastettuja. Arvio koskee seurannan piirissä olevia kantoja, kalastuksen asiantuntija **Petri Suuronen** sanoo.

Hän on tehnyt pitkän uran Luonnonvarakeskuksessa ja erilaisissa kansainvälissä hankkeissa ja toimii nykyisin alan konsulttina.

Kalakantojen tilaan vaikuttavat kalastuksen lisäksi monet ympäristökijät, jotka ovat muutoksessa. Esimerkiksi Atlantin vesi on viime vuosina lämmennyt ja Atlantin turskakanta on sen vuoksi ahtaammalla.

– Turskan kalastus on tiukasti säädeltyä, jotta kantaa ei ylikalastettaisi. Tämä varmistetaan alue- ja aluskohtaisilla saaliskiintiöillä, Suuronen sanoo.

Myös monet tonnikalakannat valtamerellä ovat seurannassa. Suuronen huomauttaa, että vastoin yleistä uskomusta, pääosa tonnikalakannoista on kohtuullisen kestävällä tasolla, mutta varsinkin sinievätonnikalojen kannat ovat heikentyneet ylikalastuksen vuoksi.

Suurosella on ollut työtehtäviä muun muassa Kaakkois-Aasiassa, Lähi-idässä ja Latinalaisessa Amerikassa. Monet tehtävistä ovat liittyneet kalastuksen kestävyuden varmistamiseen ja sertifiointiin. Useisiin maihin, kuten esimerkiksi Saksaan ja USA:han, on jo vaikea viedä kalaa, jos se ei ole sertifioitu.

– Ihmiset eivät yleensä tiedä, ovatko kaupan tiskillä olevat kalatuotteet peräisin kestävästi



Petri Suuronen

kalastuksesta. Sen sijaan ympäristöjärjestöt, tukkukaupat ja isot kauppaketjut kiinnittävät nykyisin paljonkin huomiota vastuullisuuteen, ja sitä kautta sertifiointi yleistyy koko ajan. Sertifikaatin avulla kauppa voi osoittaa, että kalatuote on peräisin kestävästi hyödynnettävästä kalakannasta. Asiakkaat voivat näin valita kestävästi kalastetun tuotteen ilman että heidän täytyy itse

selvittää sitä. Se olisikin hyvin vaikea tehtävä.

Sertifikaatin saaminen on pitkä ja vaativa prosessi.

– Pitää pystyä osoittamaan, että kalastus on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä, eikä kalastus aiheuta haitallisia muutoksia elinympäristöille. Myöskään sivusaaliit, eli muut kuin kohdelajit, eivät saa vaarantua.

Sertifiointi aiheuttaa kuluja, mutta voi myös avata oven rahakkaammille vientimarkkinoille. Suuronen mukaan sertifiointi toimii melko hyvin länsimaissa, mutta kehittyvissä maissa tilanne on toinen. Siellä kalakauppaa käydään paikallisesti ja usein vain hinta ratkaisee. Kehittyvissä maissa kala on usein merkittävä ravintolähde ja kaikki kala menee kaupaksi. Vientimarkkinoille pääsy edellyttää usein kuitenkin sertifiointia.

Kalakantojen kestävyys ohjaa kalastusta myös Suomen merialueilla. EU:n maatalous- ja kalastusneuvosto on jälleen sopinut Itämeren kalastuskiintiöistä. Suomen kalastuskiintiö silakalle on vuodelle 2025 vajaat 55 000 tonnia. Se on alle puolet kymmenen vuoden takaisesta kiintiöstä. Kiintiö on pienentynyt, koska kalakannan tila on heikentynyt. ✕



ONNI VOI OSUA KIPEÄSTI

Huonoon talouskehitykseen voidaan joutua monella tavalla. Se voi tapahtua myös suuren onnen potkaisemana.

✍ Sami Laakso ✍ Carla Ladau

Suomen taloustilanteen surkeudesta on tullut kes-
toaihe. Monet ovat muistuttaneet, kuinka talous ei
ole juurikaan kasvanut 16 vuoteen ja käänne tapahtui
samaa aikaan Nokian kännykkäbisneksen alamäen
kanssa. Kukoistuksen sijaan nykyistä aikaa leimaavat
julkisten menojen leikkaukset ja nopea velkaantuminen.

Suomen kehityskulku on nähty kauempanakin. Tanskassa sitä
on pidetty varottavana esimerkkinä yhden yrityksen menes-
tyksen varaan rakentamisesta. Aiheen varoituksiin on antanut
tanskalaisen Novo Nordisk -lääkeyhtiön huikea menestys.

Palataan Nokiaan ja Suomeen myöhemmin. Kysytään ensin
Helsingin yliopiston taloushistorian professori **Jari Elorannalta**,
voiko suuri vaurauden lähde nyrjäyttää maan kehityksen vika-
suuntaan?

Eloranta nostaa esiin taloustutkimuksen termin resurssi-
kirous. Sillä tarkoitetaan, kuinka jonkin luonnonvaran avulla
tapahtuva vaurastuminen koituukin kehityksen esteeksi. Talous-
historiasta löytyy tällaisesta runsaasti esimerkkejä. Eloranta
kertoo mielenkiintoisen tarinan satojen vuosien takaisesta
Sisiliasta.

– Silloin Italiasta tehtiin löytöretkiä uuteen maailmaan.
Merimiehet olivat pitkään merillä ja kärsivät keripukista eli
c-vitamiinin puutoksesta. Sitruuna on tehokas vitamiininlähde →

Mafiakin on
resurssikirouksen
tarina.



ja Sisiliassa on sen kasvulle hyvä maaperä. Sitruunasta tulikin siihen aikaan hyvin tärkeä hedelmä, Eloranta kuvailee.

Kun Sisiliassa ei ollut vahvaa valtiota ja kunnan omaisuudenturvaa, paikalliset muodostivat joukkoja suojelemaan sitruunapuita. Näitä joukkoja kutsuttiin nimellä mafiosi.

– Mafiakin on siten resurssikirouksen tarina. Roistojen yhteiskunta pääsee muodostumaan, kun ympärillä ei ole yhteiskuntaa, joka takaisi, ettei vain vahvimmat vie kaikki voitot.

Resurssikirous kytkeytyy yhteiskunnan kehitysteeseen. Kun valtio on heikko ja sen instituutit vaillinaisesti kehittyneitä, silloin hyötyjä ei välttämättä jaeta oikeudenmukaisesti.

– Sellaisessa tapauksessa voi syntyä tilanne, että löydetään jotain taloudellisesti periaatteissa hyvää aiheuttavaa, mutta siitä tuleekin kirous, joka johtaa köyhyyteen, eriarvoisuuteen ja konflikteihin. Veritimantit ja öljy on tyypillisiä esimerkkejä tästä.

Öljyttyä korruptiota

Resurssikirous ei ole vain historiaa.

– Monet Lähi-idän maat ovat pitkälti resurssikirouksen maita. Niissä ei ole demokratiaa, eikä ihmisoikeuksia kunnioiteta.

Surkea esimerkki on myös Venezuela. Maassa on maailman suurimmat tunnetut öljyvarat, silti miljoonat ihmiset ovat joutuneet lähtemään maasta kurjuutta pakoon.

Naapuriinkin voidaan katsoa. Venäjä on vahvasti fossiilienergiasta saatavien tulojen varassa, eikä

Eloranta näe oikein mitään positiivista maan pidemmän aikavälin talouden kehityksen kannalta. Maassa ei tehdä mitään tulevaisuusinvestointeja.

Kehitys on kompuroinut monilla muillakin Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen itsenäistyneillä valtioilla. Niissä demokratian kehitys on ollut vaikeaa, ja luonnonrikkauksien myynnistä saatavat tulot ovat lisänneet rikollisuutta ja korruptiota.

Voiko talouden jättipotti vahvistaa autoritaarista kehitystä?

– Kyllä se usein näin tekee. Mitä heikommät instituutiot, sitä enemmän ”yhteisistä” rahoista pyritään ryöstämään itselle ja varmistamaan oman lähipiirin tulevaisuus.

Mutta on toisenlaisiakin tapoja satumaisten rikkauksien käyttöön. Jos yhteiskunnalla on pitkät demokraattiset perinteet, silloin luonnonvaroista saatava taloudellinen hyöty pystytään käyttämään todennäköisemmin yhteiseksi hyväksi. Norja käy loistavasta esimerkistä.

Norjassa öljyä löydettiin 1970-luvulla. Maa oli jo pitkälle kehittynyt hyvinvointivaltio, ja öljystä päätettiin kerryttää hyötyä koko yhteiskunnalle. Tällä hetkellä Norjan sijoitusrahastossa on varoja noin 1 500 miljardia euroa. Tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla sen tuotto oli noin 125 miljardia euroa. Sen varaan on hyvä rakentaa tulevaa hyvinvointia.

Hollannin tauti

Ei uusi taloudellinen onni kuitenkaan välttämättä johda kehittyneessä maassa kokonaisvaltaiseen talouskasvuun. Eloranta nostaa esiin termin Dutch disease, Hollannin tauti.

Termillä viitataan siihen, kun Hollannissa löydettiin öljyä ja kaasua 1970-luvulla. Sen jälkeen koulutetuin ja kyvykkäin väki siirtyi töihin öljy- ja kaasusektorille ja muut sektorit näivettyivät.

– Se voi jarruttaa talouskasvua, kun aiemmin vahvat ja ehkä monipuolisemmat sektorit alkavat voida huonommin.

Entä iskikö Suomeen Hollannin tauti?

Nokia oli kukoistuskaudellaan kruununjalokivi, jonka menestys koitui laajasti koko yhteiskunnan hyväksi. Nokian tuottama osuus Suomen brut-

Kun valtio on heikko ja instituutiot vaillinaisesti kehittyneitä, hyötyjä ei välttämättä jaeta oikeudenmukaisesti.

tokansantuotteesta oli suurimmillaan noin neljä prosenttia.

– Suoraan tämä ei ole vertailtavissa. Nokia työllisti paljon korkeasti koulutettua väkeä ja teki runsaasti koulutusyhteistyötä yliopistojen kanssa. Kun yrityksen menestys hiipui, eikä yhteistyömuodot enää kannattaneet, se vaikutti laajasti ympäröivään yhteiskuntaan. Lisäksi yritykseen tulleet ulkomaiset huippuosaajat saattoivat lähteä maasta, seurasi aivokatoa, Eloranta sanoo.

Osaamis pohja on olemassa

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen ennustepäällikkö **Päivi Puonti** muistuttaa, että Nokian alamäki osui samaan aikaan finanssikriisiin kanssa.

Yhtiön menestyessä ja koko maan talouden kasvaessa oli ollut helppo luoda hyvinvointivaltioon kuuluvia uusia palveluja ja tulonsiirtoja. Nokia-kluusterin romahdus pienensi julkisia tuloja, mutta menopuoli jatkoi kasvuaan, eikä yhtälö ollut enää tasapainossa. Osittain myös siksi, että samaan aikaan ikääntyminen alkoi kasvattaa julkisia menoja.

– Julkinen talous: menot, etuudet, tulonsiirrot ja palvelut oli mitoitettu suurempaan talouteen. Vaikka tulopuolelta lähti palanen, menopuolella kasvu on jatkunut. Siitä johtuu velkaantumisen kiihtyminen, Puonti sanoo.

Samalla hän täsmentää yleisesti toistettua näkemystä Suomen talouden kasvusta. Tilastoista selviää, että vuonna 2015 talouskasvu alkoi uudelleen ja myös työllisyys parani, kunnes pandemia, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja inflaatio koettelivat taloutta uudelleen.

Mutkat suoraksi analyysillä voisi summata, että Nokia-kluusterin romahdus löi hetkeksi ilmat pihalle, mutta vuodesta 2015 lähtien alkoi uusi kasvu, joka rakentui osittain entiselle Nokia-ajan pohjalle?

– Juuri näin, Puonti nyökkää.

– Ehkä siitä suuresta Nokia-onnesta tulee vielä uutta onnea.

Hän muistuttaa, että Nokian mukana Suomeen kasvoi vahva tietointensiivinen palvelusektori. Yhtiön tuoma lisäarvo kansantalouteen ei tullut

niinkään laitteiden rakentamisesta vaan osaamisesta, korkean lisäarvon työstä.

– Meille on jäänyt paljon huipputeknologian osaamista, jolle on maailmalla taas kysyntää esimerkiksi vihreässä siirtymässä. Tietointensiivisellä palvelusektorilla on korkea tuottavuus, joten sektorin kasvattaminen suuremmaksi olisi taas hyvä juttu.

Tarvitaanko uutta Nokiasa?

Nokian kultakausi on jättänyt vahvat muistikuvat. Vieläkin usein kysellään, olisiko jostain yrityksestä tai toimialasta uudeksi Nokiaksi, joka voisi kasvullaan nostaa koko Suomen talouden kurssia. Taitaisi kuitenkin olla parempi, jos kasvu rakentuisi laajemmalle pohjalle kuin yhteen supermenestykseen?

– Kyllä, ehdottomasti. Toivotaan, ettei olisi vain yhtä uutta Nokiasa, monipuolinen tuotantorakenne ja useampi ala suojaavat vientiäkin paremmin, Puonti vastaa.

Jari Eloranta on samoilla linjoilla.

– Näen Suomen suurimman kasvupotentiaalin keskisuurissa yrityksissä, jotka voivat toimia globaalisti. Niistä pienimmistä puroista syntyisi kestävää talouskasvua, eikä seurauksena olisi talouden niin voimakasta heilumista.

Entä sitten Tanska, jossa on peloteltu Suomen tiestä? Miten se on osannut käsitellä yhden yhtiön jättimenestystä?

Novo Nordisk on noussut Euroopan arvokkaimmaksi yritykseksi, kun sen kakkostyyppin diabeteksen hoitoon kehitettyjen lääkkeiden suosio laihdutuslääkkeinä on ollut valtavaa. Pörssiarvoltaan noin 400 miljardin euron yhtiöstä Novo Nordisk -säätio omistaa merkittävän osan.

Säätion säännöissä määrätään, että insuliinista saadut tuotot pitää käyttää yrityksen kehittämisen lisäksi tieteellisiin ja humanitäärisiin tarkoituksiin. Nykyisin yhtiö valmistaa Tanskassa yli puolet maailman insuliinista ja säätio jakoi viime vuonna varoja yli 1,2 miljardia euroa. Näin säätio on auttanut kasvattamaan maahan suuren bio- ja lääketieteiden osaamiskeskittymän ja yritysverkoston.

Toistaiseksi näyttää siis hyvältä. ✕

Riitasointuja ja uutta virettä KIINAN MARKKINOILLA

2010-luvun huippuaikoina Kiinassa vieraili toistakymmentä suomalaisministeriä vuosittain. Koronaviruspandemia pysäytti Kiinan-vierailut lähes kokonaan kolmeksi vuodeksi, ja nyt suomalaiset arvovieraat kohtaavat muuttuneen Kiinan.

 Timo Sysiö  Lehtikuva / Sari Gustafsson

Lentokone kaartaa Etelä-Kiinan meren yllä ja Apulannan ”Koneeseen kadonnut” -kappale soi vastamelukuulokkeissa. Matka Hongkongista Shanghain on alkanut.

Kaukana ovat ajat, kun suurin tie Länsi-Euroopasta Aasiaan kulki Suomen kautta. Venäjän hyökkäyssodan myötä asetettu Venäjän ilmatilan ylilentokiello on pidentänyt Suomen ja Aasian välistä lentoaikaa jopa 40 prosentilla. Niinpä nytkin tarvittiin koneenvaihto Hongkongissa matkalla Helsingistä Shanghain.

Olen osallistumassa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Ville Tavion** johtamalle viennedistämismatkalle Shanghain, Shenzheniin ja Hongkongiin tavoitteenani selvittää kuinka strategisia riippuvuuksia välttelevä Suomi hoitaa kauppasuhteitaan Kiinaan.

Syksyn aikana Kiinassa on nähty myös muita suomalaisia korkeantason vieraita: tasavallan presidentti **Alexander Stubb**, ulkoministeri **Elina Valtonen**, ympäristöministeri **Kai Mykkänen** sekä maa- ja metsätalousministeri **Sari Essayah** vierailivat Kiinassa yritysjohtajista koostuvan delegaation kanssa lokakuussa 2024.

Kiinan talouden riitasoinnuista huolimatta valtiojohton edustajia vastassa oli myös uutta virettä.

Karman laina

Kiinan talouden menestystarina alkoi 1970-luvun talousuudistuksista, jotka kiihdyttivät kasvua ja houkuttelivat ulkomaisia investointeja.

Kun Kiina liittyi Maailman kauppajärjestö WTO:hon vuonna 2001, sen rooli globaaleissa tuotantoketjuissa korostui. Yhä useampi suomalaisyritys alkoi hyödyntää Kiinan mahdollisuuksia. Tällä hetkellä Kiinaan on rekisteröity satoja suomalaisia yrityksiä, joista Team Finland -verkosto toimii aktiivisesti noin 250 yrityksen kanssa.

Viime vuosina Kiinan talouskasvu on kuitenkin hidastunut, kotimainen kysyntä vähentynyt ja kiinteistömarkkinat ajautuneet kriisiin. Väestön ikääntyessä talouden tulevaisuus on yhä vahvemmin poliittisten päätösten varassa.

– Vuonna 2024 Kiinan markkinat näyttävät epävarmoilta ja osin negatiivisilta, vierustoverini lennolla, Business Finlandin Kiinan-maajohtaja **Marko Tiesmäki**, toteaa.

→



HUA LIAN COMMERCIAL BUILDING
華聯商厦

上海时装有限公司

皇冠娱乐
时装公司

上海市第一食品商店



Marko Tiesmäki esittelee suomalaistuotteita JD.com-alustalla, jonne Kiinan Team Finland -verkosto avasi pandemia-aikaan suomalaistuotteiden digitaalisen kauppapaikan.



– Meille on tärkeää olla täällä. Suomi tarjoaa useita korkean teknologian ratkaisuja, joilla on paljon potentiaalia myös Kiinan markkinoilla, kertoo Ville Tavio hänet ympäröineille kiinalaistoimittajille China International Import Expo (CIIE) -messuilla Shanghaissa.

Investointeihin perustuva kasvumalli on tullut tiensä päähän.

– Nykyinen Kiinan kasvumalli, joka perustuu investointeihin, on tullut tiensä päähän. Covidin aikaiset toimenpiteet, kiinteistömarkkinoiden romahdus ja perinteisen kiinalaisen pragmatismen korvaantuminen politiikalla ovat kaikki tuoneet uudenlaista epäluottamusta kasvuun.

Vaikka talouden rakennemuutosten tarve tunnustetaan, korjaustoimet ovat toistaiseksi jääneet vaisuiksi. Myöskin Kiinan marraskuun alussa julkistama 1300 miljardin euron elvytyspaketti oli pettymys.

Paketin tarkoituksena on ennen kaikkea auttaa velkataakkojen kanssa taistelevia paikallishallintoja, eikä sen uskota vauhdittavan maan talouskasvua tarpeeksi.

Poistuisitko mun elämästäni

Kiinan kovat toimet koronaviruspandemian aikana sekä läheiset suhteet Ukrainassa laitonta hyökkäyssotaa käyvän Venäjän kanssa ovat lisänneet länsimaiden varovaisuutta Kiinan suhteen.

Suomalaisetkin suhtautuvat Kiinaan varauksella: Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) analyysin mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta haluaa Suomen vähentävän taloudellisia siteitään Kiinaan.

Täydellinen irtautuminen Kiinasta ei kuitenkaan ole realistista. Maan markkinat ovat valtavat, ja monilla aloilla läsnäolo siellä on lähes

välttämätöntä kilpailukyvyn säilyttämiseksi. Jos Kiina irrotettaisiin globaalisti verkottuneista toimitusketjuista, maailmantalous taitaisi pysähtyä. Pääministeri **Petteri Orpon** hallitus on reagoinut tilanteeseen asettamalla tavoitteeksi strategisten riippuvuuksien vähentämisen Kiinasta.

Presidentti Stubbin vierailun yhteydessä päivitetty Suomen ja Kiinan kahdenvälisen kumppanuuden toimeenpanosuunnitelma heijastaa tätä muutosta. Suunnitelma keskittyy nyt pääasiassa vähäriskisiin sektoreihin, kuten kiertotalouteen, kestäväen kehityksen teknologioihin ja matkailuun.

Tiesmäki kuitenkin muistuttaa, että Stubbin ja Tavion vierailut ovat tärkeitä suomalaisyritysten aseman vahvistamiseksi Kiinan markkinoilla.

– Vierailut toimivat molempiin suuntiin. Ne osoittavat suomalaisyrityksille, että Kiina on yhä merkittävä markkina, mutta myös kiinalaisille, että Suomi on avoin kauppakumppani.

Vastaus kaikkeen

Saavuttuamme Shanghaihin vierailemme ministeridelegaation kanssa Koneen tehtaalla ja osallistumme China International Import Expo (CIIE) -messuille, joissa Suomella on neljä kertaa oma maapaviljonki.

CIIE on Kiinan ja koko Aasian suurin kaupallinen messutapahtuma. Se järjestetään vuosittain



China International Import Expo (CIIE) on Aasian suurin kaupallinen messutapahtuma. Muumipeikko houkutteli Suomen paviljongille yleisöä jonoksi asti.

Shanghaiin Hongqiaon alueella, jonne on rakennettu kokonainen messukaupunki näyttelyjä varten. Viime vuonna CIIE houkutteli paikalle yli 400 000 vierasta.

Vuoden 2024 messuilla Suomen maapaviljongille osallistuu 18 suomalaisyritystä. Osa yritys-edustajista on lentänyt Shanghaihin Suomesta asti esitelläkseen messuilla innovaatioitaan, joilla pyritään vastaamaan muun muassa kestävä kehityksen haasteisiin Kiinassa.

Pandemia-aika lisäsi digitaalisten kanavien merkitystä messutoiminnassa ja Kiinan Team Finland -verkostokin avasi suomalaistuotteiden digitaalisen kauppapaikan kiinalaisella JD.com-alustalla. Tiesmäki näkee kuitenkin myös perinteisen messutoiminnan arvon.

– CIIE on Kiinassa yrityksille tärkeä kvalifiointivirstanpylväs, joka tuo osallistuville yrityksille näkyvyyttä ja uskottavuutta Kiinan markkinoilla. On arvokasta, että Suomi on mukana tukemassa suomalaisia yrityksiä.

Sekä ministeritason vieras että yhteiskuva Muumipeikon kanssa houkuttelevat ihmisiä jonoksi asti Suomen paviljongille.

– Meille on tärkeää olla täällä. Suomi tarjoaa useita korkean teknologian ratkaisuja, joilla on paljon potentiaalia myös Kiinan markkinoilla, Ville Tavio kertoo hänet ympäröineille kiinalais-toimittajille.

Kiinan markkinoiden vaikeuksista huolimatta suomalaisyritykset voivat tarjota vastauksia moniin Kiinan haasteisiin. Tiesmäki tietää, että kysyntää riittää etenkin Suomen osaamisalueilla. →

Marko Tiesmäen vinkit Kiinan markkinoille tähtääville suomalaisyrityksille

Kotiläksyt ja IPR-suojelu*: Kiinan markkinoilla on erityisen tärkeää tehdä perusteelliset taustatyöt. Yritysten tulisi panostaa oman IPR-portfolion suojaamiseen ja strategian suunnitteluun, jotta kilpailukyky säilyy.

Oikean partnerimallin valinta: Paikallinen kumppani on kriittinen menestyksen kannalta. Kumppanin tulee omata sekä asiantuntemusta että aito halu menestyä Kiinan markkinoilla. Suomalaisyritysten ei tulisi yrittää myydä suoraan Suomesta ilman vahvaa paikallista kumppanuutta ja osaamista.

Nopeat päätökset ja mukautuminen markkinoiden tahtiin: Kiinan markkinat ovat nopeatempoiset. Yritysten täytyy pystyä reagoimaan ripeästi ja etenemään päätöksissä, mikäli aikovat menestyä.

Toimintojen skaalautuminen: Jos menestys Kiinassa lähtee liikkeelle, yrityksellä täytyy olla kyky skaalata toimintojaan. Kiinan markkinoiden laajuus voi asettaa pienille yrityksille merkittäviä haasteita kysynnän täyttämässä.

* Lyhenteellä IPR tarkoitetaan aineettoman omaisuuden oikeuksia. Lyhenne tulee englanninkielisistä sanoista Intellectual Property Rights.

Kiinan
valtiojohdon
ajatusten
seuraaminen
on vähän kuin
teelehtien
lukemista.

– Sektorikohtaisesti erot ovat valtavia. On aloja, joihin panostetaan, kuten terveydenhuolto, puhdas energiasiirtymä ja meriteollisuus. Ja vaikka uudisrakentaminen onkin laskusuhdanteessa, tämä ei tarkoita, että koko rakennusteollisuus olisi lamassa. Teollisuusrakentamiseen ja modernisointiin kohdistuu edelleen paljon kysyntää ja tarvetta.

Ihmema

Matkamme jatkuu Etelä-Kiinan Shenzheniin ja Hongkongiin, joissa ministeri Tavio pyrkii edistämään yhteistyötä erityisesti terveys- ja bioteknologiasektoreilla.

Etelä-Kiinan meren rannikolla sijaitseva Greater Bay Area (GBA) on yksi Kiinan dynaamisimmista talousalueista. Noin 60 miljoonan asukkaan alue käsittää osia Guangdongin maakunnasta sekä Hongkongin ja Macaon erityishallintoalueet.

Kiinan keskushallitus pyrkii edistämään alueen taloudellista integraatiota sekä kansainvälisen liiketoimintaympäristön kehitystä. Ulkomaisia investointeja ja yrittäjiä pyritään houkuttelemaan etenkin Hongkongin kautta.

Vuoden 2019 mielenosoitukset ja vuonna 2020 säädetty kansallisen turvallisuuden laki ajoivat monia ulkomaisia yrityksiä pois Hongkongista. Talous ei ole täysin toipunut, mutta kaupungin vahvuudet liiketoimintaympäristönä säilyvät.

Hongkong tarjoaa suomalaisyrityksille hyvät lähtökohdat Kiinan markkinoille pääsyyn: riippumattoman oikeusjärjestelmän, englanninkieliset palvelut ja länsimaisen elinympäristön.

Hongkongin pidemmän aikavälin haasteet ovat tuttuja myös Suomessa. Väestön ikääntyminen aiheuttaa painetta julkisen talouden ja terveydenhuoltojärjestelmän kestävyydelle. Terveysalan innovaatioille erityishallintoalueella onkin kysyntää.

Terveyssektorilla Hongkong toimii myös erityisen tärkeänä sillanpääasemana, minkä takia Tiesmäki tiimeineen on kutsunut Hongkongiin 20 suomalaista terveysalan yrittäjää tutkimaan markkinamahdollisuuksia.

– Hongkongin kautta tuotteet voivat päästä Etelä-Kiinaan ilman, että täyttävät kaikkia Manner-Kiinan terveysalan regulaatiovaatimuksia.

Tähän mennessä noin 40 ulkomaiselle lääkkeelle ja lääkinnälliselle tuotteelle on myönnetty erityislupa Hongkongin kautta Manner-Kiinaan.

Valoa pimeyksien reunoilla

Ministeri Tavion vienninedistämismatka ja sitä edeltänyt valtiovierailu kertovat Suomen pyrkimyksestä säilyttää tasapainoinen suhde maailman toiseksi suurimpaan talouteen.

Kiinan talouden riitasoinnusta huolimatta etenkin kestävä kehitys, energiateknologian ja digitaalisen terveydenhuollon sektorit tarjoavat suomalaisyrityksille kasvumahdollisuuksia 2020-luvun Kiinassa.

Kiinan valtiojohdon ajatusten seuraaminen on vähän kuin teelehtien lukemista, mutta suomalaisten arvovieraiden lämmin vastaanotto kieli, että Suomi on Kiinalle kokoaan suurempi kauppa- ja yhteistyökumppani.

Viesti välittyi myös presidentti **Xi Jinpingin** suomalaiselle virkaveljelleen järjestämällä illallisella, jonka musiikillisena yllätyksenä paikallinen orkesteri esitti Apulannan kappaleen ”Valot pimeyksien reunoilla”:

*Valot pimeyksien reunoilla
Ovat toisinaan himmeitä ja harvassa
Sulla on sisällä valtameren kokoinen voima
Jonka sä voit oppaaksesi valjastaa ✕*

Kiina

Väkiluku: 1 425 miljoonaa

Ostovoimakorjattu BKT: 18 300 USD/asukas

Vienti Kiinaan:

4 310 miljoonaa euroa (Tulli 2023)

palveluvienti: 1 077 miljoonaa euroa

Tuonti Kiinasta:

6 654 miljoonaa euroa (Tulli 2023)

palvelutuonti: 1 258 miljoonaa euroa

Hongkongin erityishallintoalue

Väkiluku: 7,4 miljoonaa

Ostovoimakorjattu BKT: 75 708 USD/asukas

Vienti Hongkongiin:

102 miljoonaa euroa (Tulli 2023)

Tuonti Hongkongista:

67 miljoonaa euroa (Tulli 2023)

Menestyksen resepti Kiinan markkinoilla

Atria teki suomalaista elintarvikehistoriaa saadesaan vuonna 2016 ensimmäisenä suomalaisena yrityksenä vientiluvan sianlihalle Kiinaan.

Kiinan markkinat houkuttelivat Atriaa erityisesti sellaisten lihatuotteiden osalta, jotka eivät ole Suomessa yhtä suosittuja kuin Itä-Aasiassa.

– Kiinan markkinoilla olemme pääsääntöisesti tuotteilla, joita suomalaiset eivät välttämättä itse käytä. Kiina on näissä vahvin markkina, kertoo Atrian vientipäällikkö **Phuong Siljamäki**.

Vajaassa vuosikymmenessä Kiina onkin noussut kilomääräisesti Atrian suurimmaksi vientimarkkinaksi. Atrian viennin osuus vuonna 2023 oli kahdeksan prosenttia yhtiön liikevaihdosta.

Laatu ja vastuullisuus houkuttelevat kiinalaiskuluttajia

Kiinalaisia kuluttajia kiinnostaa suomalaisen lihantuotannon laatu ja puhtaus. Kiinalaiset arvostavat erityisesti salmoneilla- ja antibioottivapaasti tuotettua lihaa.

– Tuotteiden laadun merkitys itse asiassa kasvaa koko ajan, koska kiinalainen kuluttaja on päivä päivältä tietoisempi näistä asioista ja haluaa myös valita sen mukaisesti, Siljamäki kertoo.

Myös kiinalaiskuluttajien tietoisuus ympäristökysymyksistä on noussut nopeasti. Kiinan suurimmilla tuontimessuilla China International Import

Atria mursi muurin

Ensimmäinen suomalaisyritys, joka sai sianlihan vientiluvan Kiinan markkinoille vuonna 2016. Vienti alkoi toukokuussa 2017.

Yhtiö käynnistää siipikarjan lihan viennin Kiinaan vuoden 2025 alussa. ✕



© ISTOCK / EDWIN TAN

Expo (CIIE) -tapahtumassa vuosittain vieraileva Siljamäki näkee muutoksen jopa vuositasolla.

– Hyvinkin monessa haastattelussa, mitä olemme antaneet tällä kertaa Kiinan medioille, vastuullisuus, ympäristöasiat ja hiilineutraali ruoantuotanto ovat selkeästi herättäneet kiinnostusta. Meillä Atrialla on isot tavoitteet rakentaa koko ruokaketjusta hiilineutraali ja on ollut ilo, että kerrankin joku kysyy tästä oma-aloitteisesti.

Paikallinen Team Finland -verkosto, kumppanuudet ja viestintä avainasemassa

Elintarvikevienti on nostettu **Petteri Orpon** hallitusohjelmassa yhdeksi merkittävistä kasvun aloista. Elintarvikeviennin halutaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2031 mennessä.

Maailmalla suomalaisyrityksiä auttavat muun muassa elintarvikealan erityisasiantuntijat Pekingin- ja Soulin-suurlähetystöissä.

Siljamäki korostaakin Team Finland -verkon roolia kansainvälistymisessä.

– Uskon, että me emme olisi saaneet mitään aikaiseksi ilman kaikkea tätä tukea. Maatalousattasea, joka toimii Pekingissä, on avainhenkilö meidän kaikkien lupahakemusten etenemisessä. Team Finlandin yhteistapahtumat helpottavat markkinointitoimenpiteitämme.

Atrian vientihaasteissa apuna ovat olleet myös oikeat paikalliset kumppanuudet.

– Jos onnistuu valitsemaan oikean paikallisen jakelijan ja maahantuojan, jotka pystyvät viemään tuotteet eteenpäin, niin se on todella tärkeää. Yhteistyötä pitää tehdä pitkäjänteisesti. Se ei käy sormia napsauttamalla, toteaa Siljamäki.

Myös toimiva ulkoinen viestintä on tärkeää. Kiinassa länsimaista tutut sosiaalisen median kanavat kuten Instagram ja TikTok on blokattu. Sen sijaan

Atrialla on profiili WeChat-, Douyin- ja Little Read Book -sovelluksissa.

Yhtiö onkin panostanut paikallisen viestintäkumppanin valintaan.

– Meillä on Kiinassa yhteistyökumppani, joka tuottaa sisällöt yhdessä meidän kanssamme. Me annamme ideoita täältä käsin, tarkistamme, mitä on kirjoitettu ja annamme hyväksynnän julkaisuille.

Tulevaisuuden näkymät Kiinassa

Huolimatta Kiinan viimeaikaisesta eurooppalaisen sianlihan polkumyyntitutkinnasta Atria luottaa tulevaisuuteen Kiinan markkinoilla. Sianlihatuotteiden lisäksi yhtiö käynnistää siipikarjan lihan viennin Kiinaan ensi vuoden alussa.

Asia varmistui tasavallan presidentti **Alexander Stubb**in johtamalla valtiovierailulla lokakuussa 2024. Vierailun yhteydessä Kiinan viranomaiset ilmoittivat hyväksyvänsä Atrian siipikarjanlihan tuotantolaitoksen vientiin.

– Olemme todella iloisia, että saimme vihdoin luvan ja laitoskohtaisenkin hyväksynnän. Näemme, että siipikarjan kulutus on kasvamaan päin. Kiinasta voisi löytyä hyvä kanava tietyille tuotteille, mitä kotimaassa ei syödä.

Atria näkee uusia kasvumahdollisuuksia myös vähittäiskaupan puolella.

– Tulevaisuudessa toivoisin, että meillä olisi vielä vähän enemmän kuluttajapaketteja ja vähittäiskaupan tuotteita useammilla kaupan hyllyillä ympäri Kiinaa, visioi Siljamäki. ✕

ISO OMENA haluaa vihreämmäksi

The New York Climate Exchange (NYCE) kehittää käytännön toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja ilmastoekonomian tehostamiseksi. Toimitusjohtaja Stephen Hammer etsi Suomesta uusia ideoita ja mahdollisia yhteistyökumppaneita.

 Ilkka Ranta-aho

Onko Suomen vierailu inspiroinut?

Erittäin mielenkiintoinen sarja tapaamisia. Valtionhallinto, Helsingin ja Turun kaupungit, Aalto-yliopisto, Maria 01, Solar Foods, Hyytiälän metsäasema, Helen...

Me olemme nuori organisaatio New Yorkissa, mutta kansainväliset yhteisöt ovat erittäin kiinnostuneita siitä mitä olemme rakentamassa.

New Yorkin Green Economy Action Plan -ohjelmavihossa on noin 130 sivua. Pelkät iskulauseet eivät taida enää riittää?

Se kertoo ongelman monimutkaisuudesta. Green Economy Action Plan synnyttää arviolta yli 260 000 uutta työpaikkaa New Yorkiin muutaman vuoden kuluessa. Se enemmän kuin tuplaa nykyisen vihreän talouden työpaikkojen määrän. Siitä tulee noin 90 miljardin dollarin vuosittainen piristysruiske.

Monet työtehtävistä ovat jo olemassa, mutta niitä ei pidetä ”vihreinä töinä”. Sähköasentaja ja hitsaaja tekevät perin-

teisiä hommia. Lähitulevaisuudessa he asentavat lämpöpumppuja ja rakentavat tuulivoimaloita. Tässä voidaan nähdä yhtymäkohtia siihen, mitä Helsinki on alkanut tehdä. Hiilineutraaliin kehitykseen liittyy paljon uusia työtehtäviä, jotka eivät kuitenkaan ole uutta mullistavaa teknologiaa.

Sitten on tietysti myös aidosti uutta luovia yrityksiä.

Olisiko pohjoismainen kaukolämpö-osaaminen hyvä vientituote?

New Yorkin energialähteet ovat paljon kapeammalla pohjalla kuin Suomella. Sähkö ja lämpö tuotetaan enimmäkseen polttamalla maakaasua. Vesivoimaa, merituulta ja aurinkosähköä käytetään vielä toistaiseksi varsin vähän. Meillä on valtava kaukolämpö- ja kaukojäähdytysjärjestelmä, mutta se toimii vain tietyillä alueilla Manhattanilla.

Vaihtoehtoiset ratkaisut ovat tärkeimpiä viemisiäni Suomesta New Yorkiin. Täällä kehitetään todella laajasti erilaisten energianlähteiden integrointia kaukolämpöjärjestelmiin. Hyvänä esi-

merkkinä datakeskusten hukkalämmön talteenotto.

Tiedon jakaminen lienee keskeistä muutoksen aikaansaamisessa?

The Exchange koettaa olla perustavalla tavalla erilainen kuin tieteellistä tutkimusta tekevät yliopistot. Oletamme, että akateemiset jatkavat tutkimustyötä ja yritykset sekä kuntapuoli uusien vihrei-

Vaihtoehtoiset ratkaisut ovat tärkeimpiä viemisiäni Suomesta New Yorkiin.



Suomen-vierailunsa aikana New York Climate Exchangin toimitusjohtaja Stephen Hammer kompastui ja mursi käsivartensa. – Erittäin tehokas terveydenhoitojärjestelmä teillä, hän kommentoi hymyillen.

The New York Climate Exchange

New Yorkin kaupunki suunnitteli ilmastoratkaisuihin keskittyvän instituutin perustamista Governor's Islandille Brooklynin kupeeseen. Hankkeen toteuttajaksi valittiin NYCE, jonka kumppanina on iso joukko sekä paikallisia että kansainvälisiä yrityksiä ja yhteisöjä. NYCE etsii ratkaisuja ilmastomuutoksen torjumiseen sekä siitä kumpuavien liiketoimintamallien kehittämiseen.

den työtehtävien kehittämistä. Meidän tehtävämme on saattaa nuo toimijat yhteen. Me otamme tieteen parhaat saavutukset ja sovitamme ne olemassa olevaan talouskehikkoon, jotta kansalaiset voisivat laajentaa ansaintakeinojaan vihreän teknologian eri osa-alueilla. Ilmastolukutaito johtaa koulutusvalintoihin, työhöön ja taloudellisiin päätöksiin.

Governor's Islandille, Manhattanin ja Brooklynin kupeeseen, on rakentamassa NYCE:n kampus ja observatorio. Miten tärkeää fyysinen läsnäolo on?

Se on ainutlaatuinen konsepti. Ilmastokysymyksiin keskittyvän akateemisen instituution viereen tulee ilmastotutkimuskeskus ja yrityshautomo, niiden vieressä tilat yhteistoiminnalle ja konferensseille. Siellä tuodaan yhteen paikallisia ja kansainvälisiä päättäjiä ja rahoittajia. Ja kaikki toiminta liittyy ilmastoon.

Kampuksellemme tullaan oppimaan ja kehittämään ympäristötiedettä, ilmastoteknologiaa, rahoitusta, lainsäädäntöä, ilmastoon liittyvää terveystietoa. Meillä on suuri valikoima aiheeseen liittyviä kursseja ja opintokokonaisuuksia. Opis-

kelijat voivat tulla muista oppilaitoksista vaikka yhdeksi lukuvuodeksi ja asua saarella. Sen on määrä olla elävä laboratorio, jossa me opetamme tekemään asioita erilaisella, paljon kestävämmällä tavalla.

Työskentelit aiemmin samojen asioiden parissa Maailmanpankissa. Oliko työsi perusta samankaltainen kuin nykyisen?

Maailmanpankissa työni liittyi muun muassa ilmastotoimien rahoitukseen. Toiminta oli maailmanlaajuista ja käsiteltävät summat miljardeja ja biljoonia. Exchangessa päädytään saman kokoluokan liiketoimiin, mutta ne syntyvät yksi tapaus kerrallaan. Yhden rakennuksen on investoitava uuteen tekniikkaan pienentääkseen hiilijalanjälkeään. Vieressä toinen rakennus tekee saman. Kun se toistuu 50 000 kertaa, siitä kertyy miljardiluokan taloudellista toimintaa. Kun se laajenee kymmeneen kaupunkiin, ollaan taas kertaluokkaa isommissa summissa. Minulle tuon ymmärtäminen oli jonkinlainen herätys. ✕



Suurlähettiläs puhu metsästä

Kauppapolitiikassa (23.9.2024) oli ansiokas artikkeli viennin jalostusarvon nostamisesta. Suomen suurimpia vientituotteita on puutuotteiden kokonaisuus. Sahateollisuuden tuotannosta 80 prosenttia viedään maailmalle. Kilpailun markkinoilla ratkaisee se, missä päin maailmaa tuotteet valmistetaan kannattavasti ja kilpailukykyisesti.

Aika ajoin kuulee kysyttävän, miksei teollisuudessa jalosteta tuotteita aiempaa enemmän. Ensinnäkin sahatavara on jalostamisen kannalta aliarvostettu tuote. Prosessit metsästä vientisatamaan ovat hiottuja, sahalaitokset maailman moderneimpia ja osaaminen hyvin korkeaa.

Varsinaisessa jatkojalostamisessa on merkittäviä haasteita. Keskeinen ongelma sahateollisuuden jatkojalostukselle on sijainti. Jatkojalostettujen tuotteiden toimitusmäärät ovat sahatavaraa pienempiä ja siten yksikkökustannus on korkea.

Toinen merkittävä ongelma on työvoimakustannukset. Jalostaminen vaatii paljon käsityötä teknologiaedistysaskelista huolimatta.

Kolmantena ongelmana on uusien tuotteiden vähäinen kysyntä. Luonnollisesti teollisuuden piirissä etsitään uusia mahdollisuuksia. Jos sellaisia tulee, ne myös käytetään.

Mitä ulkoasiainhallinnossa voidaan tehdä jalostusarvon eteen?

Välillä pidämme itsestään selvinä niitä monia käyttötarkoituksia, joihin puusta on, kun sitä jalostetaan mekaanisesti ja kemiallisesti. Jos meillä Suomessa unohtuu tämä loputon puinen aarreaitta, vielä helpommin näin käy maissa, jossa metsiä ei juuri ole.

Suomella on perinteisesti ollut nimitettynä teemasuurlähettiläitä. Esimerkkejä tällaisista teemoista ovat kyberturvallisuus ja koulutus, joissa suomalaisilla on osaamista, jota voidaan hyödyntää laajasti.

Metsäsektorin teemälähettilästä Suomella ei kuitenkaan vielä ole ollut. Tällainen sanansaattaja hyödyttäisi koko metsäsektoria ja kansantaloutta. Samalla Suomi toisi esiin aiempaakin vahvemmin ratkaisuja ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun. ✕

Tino Aalto

Sahateollisuus ry:n toimitusjohtaja

Aika
ajoin kuulee
kysyttävän, miksei
teollisuudessa
jalosteta tuotteita
aiempaa
enemmän.



Senegal ponnistaa pohjalta kehitykseen

Nuori väestö on Senegalille uhka ja mahdollisuus.

 Minna Saano  UM

Mikä Dakarissa on ajankohtaista suurlähettiläs Anu Saxén?

Täällä on sadekausi meneillään ja suunnattoman kuumaa ja kosteaa. Muuten puhuttaa Senegalin Visio 2050, jonka presidentti ja pääministeri ovat juuri esitelleet. Viime keväänä olivat presidentinvaalit, joissa nuoret äänestivät äänekkäämmin oppositiojohtajan presidentiksi. Nyt presidentillä on aika lunastaa lupauksiaan. Tavoitteet ovat kunnianhimoisia: talous on saatava kuntoon ja hallinto toimivaksi, koulutusta, työllisyyttä ja hyvinvointia kohennettava sekä korruptio kitkettävä. Töitä riittää, sillä lähtötilanne on se, että valtion kassa on käytännössä katsoen tyhjä.

Millaisiin asioihin Senegalissa vierailijan on hyvä varautua?

Hitauteen! Ja siihen, että kaikki ovat aina myöhässä. Huonon infran ja puuroisen liikenteen takia istuin eilen kahdeksan tuntia autossa. Sitten täällä

vallitsee vanhanaikainen kättelykulttuuri. Kaikki paikalla olevat täytyy kätellä tullessa ja lähtiessä. Naisten täytyy kuitenkin olla varovaisia, sillä kaikkia miehiä ei saa kätellä. Heitä tervehditään käsi sydämellä.

Entä liike-elämä. Millaisia eroja on suomalaisen tapaan toimia?

Suosittelen vahvasti tulokkaille paikallisen partnerin ja juristin käyttämistä. Senegal on erittäin byrokraattinen, kaikki on hidasta ja kankeaa, ja lainsäädäntö sekavaa. Kärsivällinen täytyy olla. Hyvä myös muistaa, että Senegal on muslimivaltio.

Olisiko jollekin suomalaisosaiselle erityistä tarvetta?

Suomea ei täällä juuri tunneta, mutta meidän koulutusosaaminen kyllä tiedetään. Senegalin väestöstä 75 prosenttia on alle 35-vuotiaita ja heistä suurimmalla osalla on alhainen koulutus, jos sitä

on lainkaan. Koulutuksen ja osaamisen puute on käsinkosketeltavaa, joten ehdottomasti sillä saralla olisi kysyntää. Toinen alue on digitalisaatio, joka on iso teema hallituksen Visio 2050:ssä. Täällä se lähtee nollassa. Väitetään, että edellinen hallinto ei halunnut digitalisointia, koska se tuo mukanaan hyvää hallintoa ja vähentää korruption mahdollisuutta. Eilen tapasin digiministerin ja hän oli kovasti kiinnostunut siitä, mitä voisi oppia Suomen digitalisoinnista.

Mitä muuta maasta olisi hyvä tietää?

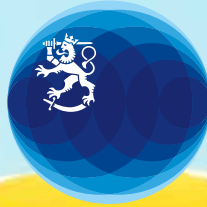
Asukkaita täällä on 18 miljoonaa, mutta sukunimiä vain noin 20. Etunimet kannattaa painaa visusti mieleen, vaikka nekin toistuvat usein. Ja sitten se, että senegalilaiset ovat futishulluja. Litmaaaan muistetaan. ✕



Senegal

Väkiluku 18,6 miljoonaa • BKT 29 miljardia euroa •
TAVARAKAUPPA • Vienti Senegaliin 30 miljoonaa euroa – koneet ja laitteet, paperiteollisuuden tuotteet • **Tuonti Senegalista** 0,14 miljoonaa euroa – hedelmät, pähkinät, kalat ja kalavalmisteet.

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet



Ministry for Foreign
Affairs of Finland

TEE MATKUSTUS- ILMOITUS ENNEN MATKAA



MUTKATTOMAAN MATKAILUUN: [UM.FI/MATKUSTAMINEN](https://um.fi/matkustaminen)